

SZAKDOLGOZAT

NAGY TÍMEA GYÖNGYI
pénzügy és számvitel

BUDAPEST
2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Budai Campus
Pénzügy és Számvitel Szak

TÖRÖK ISZLÁM BANKOK CAMEL ALAPÚ
RANGSOROLÁSA

Belső konzulensek:

Dr. Bánkuti Ilona Gyöngyi

egyetemi docens

Dr. Varga József

egyetemi tanár

Készítette:

Nagy Tímea Gyöngyi

M6GAOE

levelező

Intézet/Tanszék:

Befektetési, Pénzügyi és Számviteli Tanszék

BUDAPEST
2023

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	3
2. IRODALMI ÁTTEKINTÉS.....	6
2.1. Az iszlám vallás és bankrendszer elterjedtsége	6
2.1.1. Muszlimok eloszlása a világban és muszlim lakosság Európában.....	6
2.1.2. Az iszlám vallás jelentése és a gazdasághoz fűződő viszonya.....	8
2.2. Az iszlám bankok bemutatása.....	9
2.2.1. Az iszlám bankok a rendszer megalakulásakor és napjainkban	9
2.2.2. Az iszlám bankrendszer működésének alapelvei	11
2.2.3. Az iszlám bankrendszer pénzügyi műveletei	12
2.2.4. Az iszlám bankrendszer forrásai.....	16
2.3. Az iszlám- és a hagyományos bankrendszer összehasonlítása	17
2.4. A COVID-19 járvány hatása az iszlám bankokra.....	19
3. ANYAG ÉS MÓDSZER	21
3.1. Iszlám török bankok.....	22
3.2. CAMEL	24
4. EREDMÉNYEK ÉS ÉRTÉKELÉSÜK.....	31
4.1. CAMEL elemzés.....	31
4.1.1. Capital (Tőke megfelelés)	33
4.1.2. Assets (Eszközök minősítése)	37
4.1.3. Management (Vezetőség hatékonysága)	40
4.1.4. Earnings (Jövedelmezőség).....	44
4.1.5. Liquidity (Likviditás)	49
4.2. Eredmény	54
5. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK	56
6. ÖSSZEFOGLALÁS	59
7. FELHASZNÁLT IRODALOM	60
8. MELLÉKLETEK.....	67
1. sz. melléklet: Ábrák jegyzéke.....	67
2. sz. melléklet: Táblázatok jegyzéke.....	67
9. FÜGGELÉKEK.....	69

1. BEVEZETÉS

A bankok rendszeres vizsgálata és értékelése alapvető fontosságú a pénzügyi rendszer stabilitásának fenntartása érdekében. Az értékelés eredményei alapján a pénzügyi szervezetek a hiányosságokat és erősségeiket azonosíthatják, amely segítheti őket a fejlesztések tervezésében és a további növekedésükben. Törökország pénzügyi szektorának vizsgálata kiemelten fontos, mivel az ország gazdasága a térség egyik vezető gazdasága, és a török pénzügyi szervezetek jelentős szerepet játszanak a régió pénzügyi stabilitásának fenntartásában.

A török iszlám elveken alapuló bankok értékelése eddig nem volt alaposan elemzett téma, ezért a témaválasztás indoklása az, hogy feltárjuk a török iszlám bankok működésének erősségeit és gyengeségeit, és ezen alapulóan segítsük őket a fejlesztéseik tervezésében. Az értékelés elvégzése CAMEL alapú rangsorolás módszerével lehetővé teszi a török iszlám bankok komplex értékelését, ami figyelembe veszi az összes szempontot, beleértve a pénzügyi stabilitást, a működési hatékonyságot, a hitelminőséget és a befektetési lehetőségeket.

Kutatásom során a fent említett módszert alkalmaztam. A CAMEL az egyik leggyakrabban használt módszer a pénzügyi intézmények értékelésére. A kifejezés az angol "Capital adequacy", "Assets quality", "Management quality", "Earnings", "Liquidity", rövidítésekből áll. A CAMEL öt faktorból álló értékelési rendszer, amely átfogó képet ad a pénzügyi intézmény helyzetéről. Az egyes faktorokat a pénzügyi intézmények kapitális helyzete, vagyonminősége, menedzsmentminősége, jövedelmezősége, likviditása és piaci kockázatuk irányába értékelik.

A téma aktualitása abban rejlik, hogy a török iszlám bankok jelenleg fontos szerepet játszanak a török gazdaságban, és növekvő szerepük van a régió pénzügyi stabilitásának fenntartásában. A világszerte növekvő iszlám pénzügyi szektor jelentősége előrevetítheti a török iszlám bankok jövőbeli növekedési lehetőségeit. A pénzügyi válságok inkább elősegítették az iszlám bankok növekedését, mivel működésük a profit megosztási technikájuknak köszönhetően válságállóbb.

Az értékelés segítséget nyújthat a török iszlám bankoknak a jövőbeli tervezésben, mivel feltárja az erősségeiket és gyengeségeiket, valamint a piaci trendeket és lehetőségeket.

Az értékelés eredményei alapján a török iszlám bankok javíthatják a működési hatékonyságukat, növelhetik a pénzügyi stabilitásukat, és jobban kihasználhatják a befektetési lehetőségeket. Ezen túlmenően, az értékelés a piaci szereplők számára is fontos lehet, mivel segítheti őket a török iszlám bankok működésének értékelésében, és a befektetési döntéseik meghozatalában. A magyar bankrendszer számára pozitív példa az, hogy a fogyasztóbarát üzleti politika hosszú távon nyereségesebb és fenntarthatóbb lehet, ami minden résztvevőnek és az egész gazdaságnak előnyös.

A 2. irodalomkutatás 2.1 alfejezetében az iszlám vallást és bankrendszer kerül bemutatásra. Az iszlám vallás a világ második legnépesebb vallása, melynek követői szerte a világon jelen vannak. Az iszlám bankrendszer elterjedt, bár még mindig nem teljesíti ki a potenciálját a globális pénzügyi rendszerben. Az iszlám bankrendszernek jelentős szerepe van az iszlám országokban, és a muszlim népesség növekedése miatt egyre népszerűbb lesz, de kedvező technikái miatt sok nem muszlim is használja. Az iszlám vallás alaptörvénye, a saría két fő szabályt tartalmaz: az imádatot és a kölcsönös érintkezést, amelyek az emberi kapcsolatokat szabályozzák. Az iszlám bankrendszer fejlődése a Dubai Islamic Bank alapításával kezdődött, ami jelentős fejlődést hozott. Az iszlám bankok pénzügyi beszámolóiban is kiemelt szerepe van az etikai, morális és közösségi szempontoknak. Napjainkban a muzulmán világban a vegyes bankrendszer van jelen, amely az iszlám bankokat és a hagyományos kereskedelmi bankokat is magában foglalja.

A 2.2 alfejezet bemutatja az Iszlám bankok történetét, működését és sajátosságait. Az iszlám bankrendszer alapelvei közé tartozik a ribától (azaz a tiltott uzsorától, a kamattól) való eltekintés, a kockázat megosztása, a tisztességes és egyenlő kezelés, valamint a fenntarthatóság elve. Az iszlám bankrendszer a pénzügyi tranzakciókban is alkalmazza az iszlám vallási elveket, például az alapján végzett műveleteknek a halálos és az igazságtalan tevékenységek kizárásával kell rendelkezniük.

Az iszlám bankrendszer alapján léteznek olyan finanszírozási módok, amelyeknek a célja a pénzügyi eszközök kínálata a piaci szükségleteknek megfelelően anélkül, hogy azok a saría törvényeket sértő tevékenységekkel járnának. Az alapvető iszlám banki ügyletek között szerepelnek például a Musharaba, Mudaraba, Murabaha, Ijara, Salam. Ezek a finanszírozási módok mind a saría törvényeknek megfelelnek, és a pénzügyi eszközök kínálatát nyújtják a piaci szükségleteknek megfelelően, miközben megakadályozzák a káros tevékenységek végrehajtását.

A 2.3 alfejezetben az iszlám és a hagyományos bankrendszer összehasonlítását végeztem el. Az iszlám bankrendszer a kamat használatának tilalmát, a profit- és részvényalapú modellt és az egyenlőtlenségek csökkentését tűzi zászlajára, míg a hagyományos bankrendszer a kamat alapú modellt és a profitmaximalizálást követi. Az iszlám és a hagyományos bankrendszer hasonlóságai közé tartozik a pénzügyi igények kielégítése, a szabályozás és ellenőrzés, valamint a befektetők védelme.

A 2.4 alfejezetben utánajártam, hogy a COVID-19 járvány milyen hatással volt a török iszlám bankokra. A gazdasági és pénzügyi bizonytalanság, a nem teljesült hitelek mind befolyásolták a bankok működését, növekedését. A pandémiára adott válaszként számos intézkedést és lehetőséget kínáltak a pénzintézetek. A COVID-19 járvány utáni gazdasági és pénzügyi helyzet is nagy kihívást jelent a bankok számára.

A 3. fejezetben 3.1 alfejezetében bemutatom azt a hat török iszlám bankot, amelyet a szakdolgozatom során vizsgáltam. A 3.2 alfejezetben részletesebben ismertetem a CAMEL elemzési módszert.

A 4. fejezetben végeztem el magát az elemzést a CAMEL módszer segítségével, külön mind az öt szempontja alapján és értékeltem a kapott eredményeket.

Az 5. fejezetben javaslatokat tettem a 4. fejezetben kapott eredményekre vonatkozóan.

2. IRODALMI ÁTTEKINTÉS

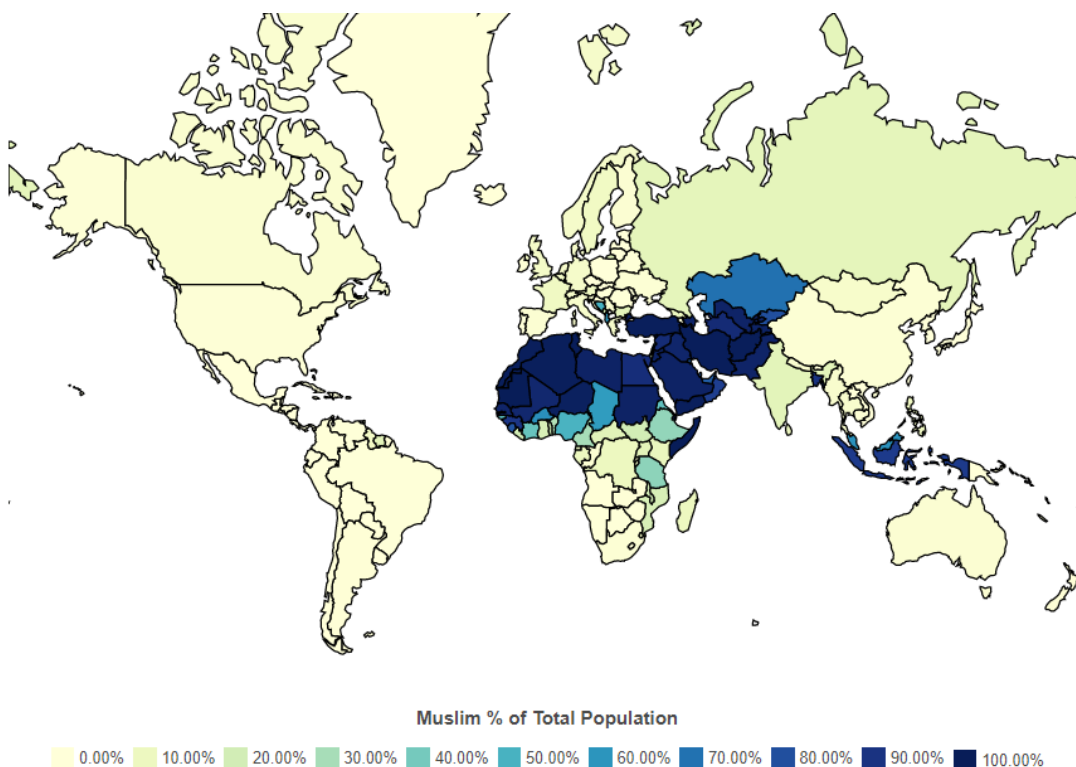
2.1. Az iszlám vallás és bankrendszer elterjedtsége

2.1.1. Muszlimok eloszlása a világban és muszlim lakosság Európában

Az iszlám vallás követőit a muszlimoknak vagy muzulmánoknak nevezzük, akik több mint kétmilliárdan élnek világszerte. Jelentőségét tekintve a második legnagyobb világvallás, amelyet csak a kereszténység előz meg. Vallásuk központi alakja Mohamed próféta.

A muszlimok többsége a Közel-Kelet, Észak-Afrika, valamint Dél- és Dél-Kelet Ázsia területein élnek, ahogy ez az **1. ábrán** is látható. Ezen régiók számos országában a lakosság több, mint 90%-a muzulmán, például Irán, Törökország, Afganisztán, Egyiptom, Szíria és Pakisztán. (worldpopulationreview.com, 2023)

1. ÁBRA: MUSZLIMOK ARÁNYA VILÁGSZERTE

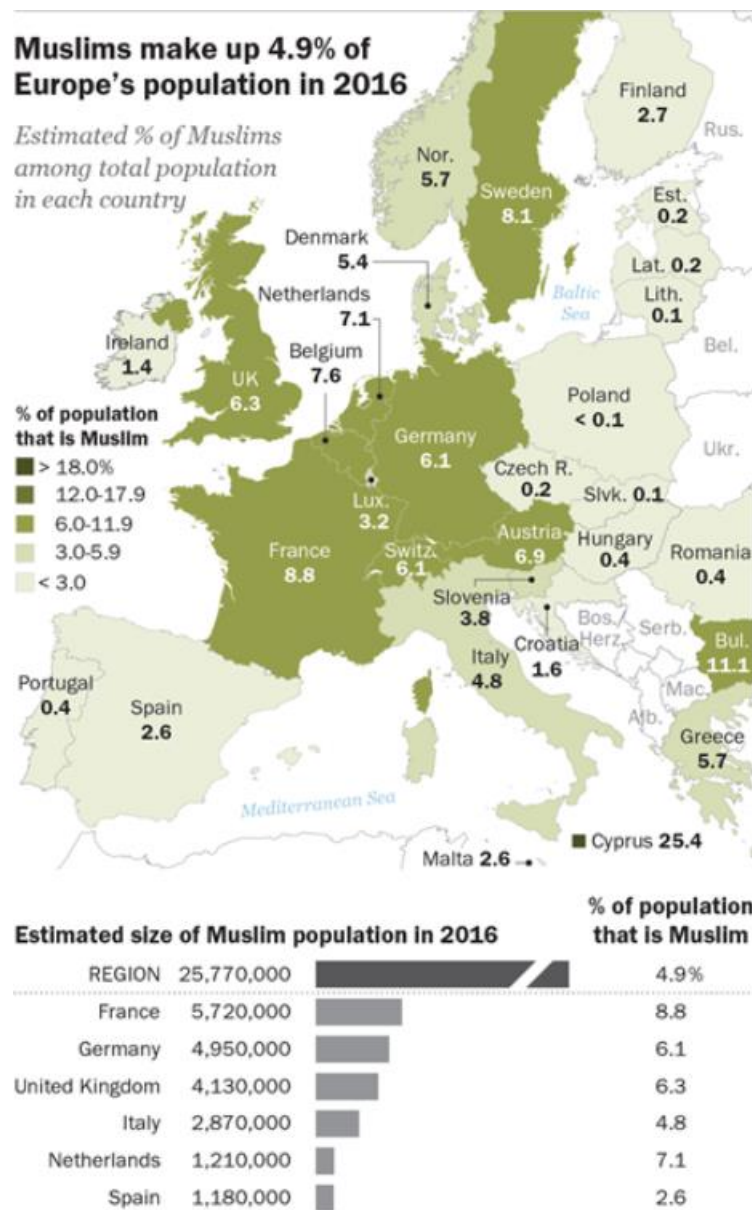

Forrás: worldpopulationreview.com, 2023

Európában a muszlim közösség megközelítőleg a lakosság 5%-át teszik ki, de a következő évtizedekben ez a százalék várhatóan növekedni fog. A muzulmán népesség gyarapodása leginkább a migrációnak köszönhető. 2010 és 2016 között a muszlimok aránya Európában több, mint 1 százalékponttal, 3,8%-ról 4,9%-re nőtt.

2016-os adatok alapján az Európai Unió tagállamait, valamint Norvégiát és Svájcot beleértve, Franciaországban és Németországban él a legtöbb muzulmán, ezt szemlélteti a 2. ábra. (Hackett, 2017)

2. ÁBRA: MUSZLIMOK ARÁNYA EURÓPÁBAN

Forrás: Hackett, 2017

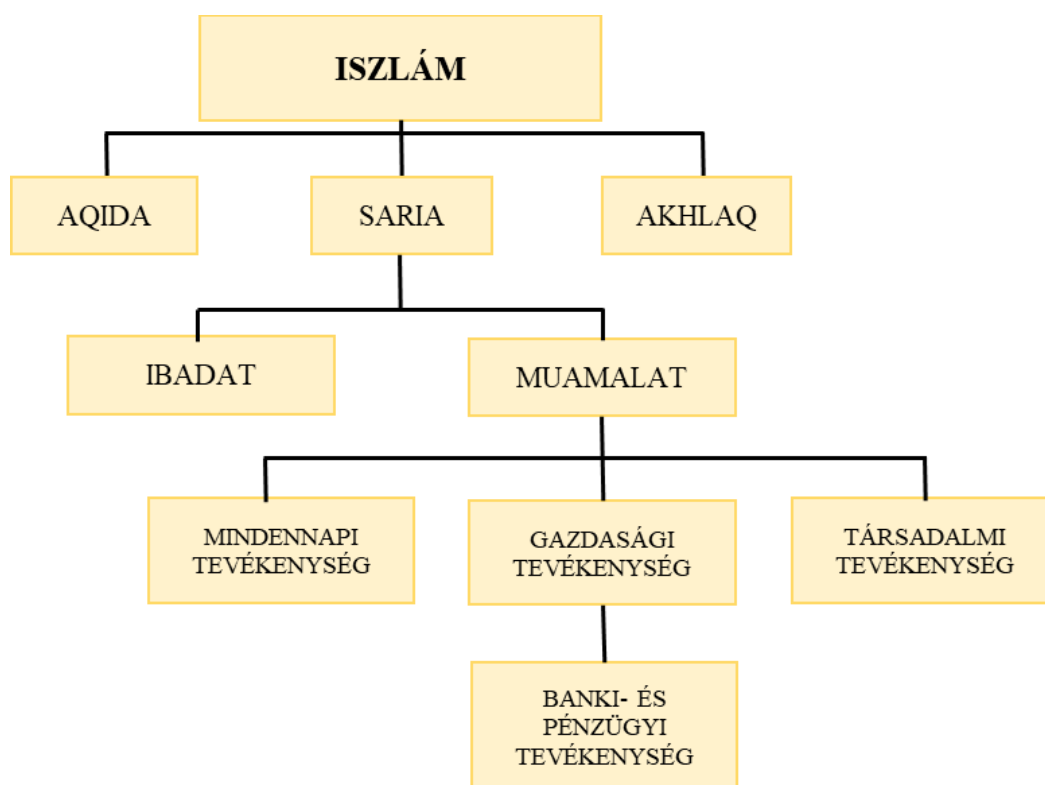
2.1.2. Az iszlám vallás jelentése és a gazdasághoz fűződő viszonya

Az iszlám vallás a többi vallástól eltérően nem egy személyhez vagy néphez kötődik és nem is korlátozódik egy bizonyos közösségre. A vallás célja az iszlámra jellemző tulajdonságok kialakítása és továbbfejlesztése az emberekben. Muszlimnak tekinthető bármely olyan ember, aki birtokában van ezen tulajdonságoknak. Allah által megalkotott törvényeknek teljes egészében alá van rendelve az emberi lét. Arab nyelvi szótár szerint az iszlám jelenthet engedelmességet, alávetést és odaadást is. (Mawdudi, 2012)

Az iszlám nem csupán vallás, hanem egy átfogó társadalmi rendszer, amely szerint az emberek élnek. A hagyományostól eltérően az iszlám pénzügyek és bankügyletek, valamint a gazdaság egész része a vallásból eredő erkölcsi és etnikai értékrendre épül. Tehát az iszlám bankoknak minden esetben meg kell felelniük a Sariának, vagyis az iszlám erkölcsi és jogi vezérelveinek. (Bellalah – Masood, 2013)

A **3. ábra** jól szemlélteti, hogy a gazdasági- és pénzügyi tevékenységek hogyan épülnek bele az iszlám rendszerbe.

3. ÁBRA: A BANKI- ÉS PÉNZÜGYI TEVÉKENYSÉGEK HELYE AZ ISZLÁM VILÁGBAN

Forrás: Hassan – Lewis, 2005, saját szerkesztés

Az iszlám három fő részből áll. Az első elem az *aqida*, amely egy muszlim Allahban és az Ő akaratába vetett hitének és meggyőződésének minden formáját magába foglalja. Az *akhlaq* jelenti a viselkedést, a hozzáállást, valamint az erkölcsöt és etikát. A *saría* a törvények, előírások, szokások összessége. A *saría* tovább bontható az *ibadat*-ra, amely jelenti az Allah iránti imádat gyakorlását, valamint a *muamalat*-ra, amely az emberek közötti kapcsolatokkal és a mindennapi élettel foglalkozik. A *muamalat* három további részre bontható, amelyek a mindennapi-, gazdasági-, valamint társadalmi tevékenységek. A gazdasági tevékenységek között jelennek meg a banki- és pénzügyi tevékenységek. (Hassan – Lewis, 2005)

2.2. Az iszlám bankok bemutatása

2.2.1. Az iszlám bankok a rendszer megalakulásakor és napjainkban

A XIII. században az európai hatalmak felemelkedtek, míg az iszlám birodalom hanyatlásnak indult, ennek következtében az iszlám gazdasági fejlődés egészen a XX. századig lelassult. Ekkor kezdtek el komolyabban foglalkozni a muzulmán tudósok, akadémikusok a gazdaság különböző ágaival, amely megalapozta az 1970-es években kialakult modern iszlám bankrendszert.

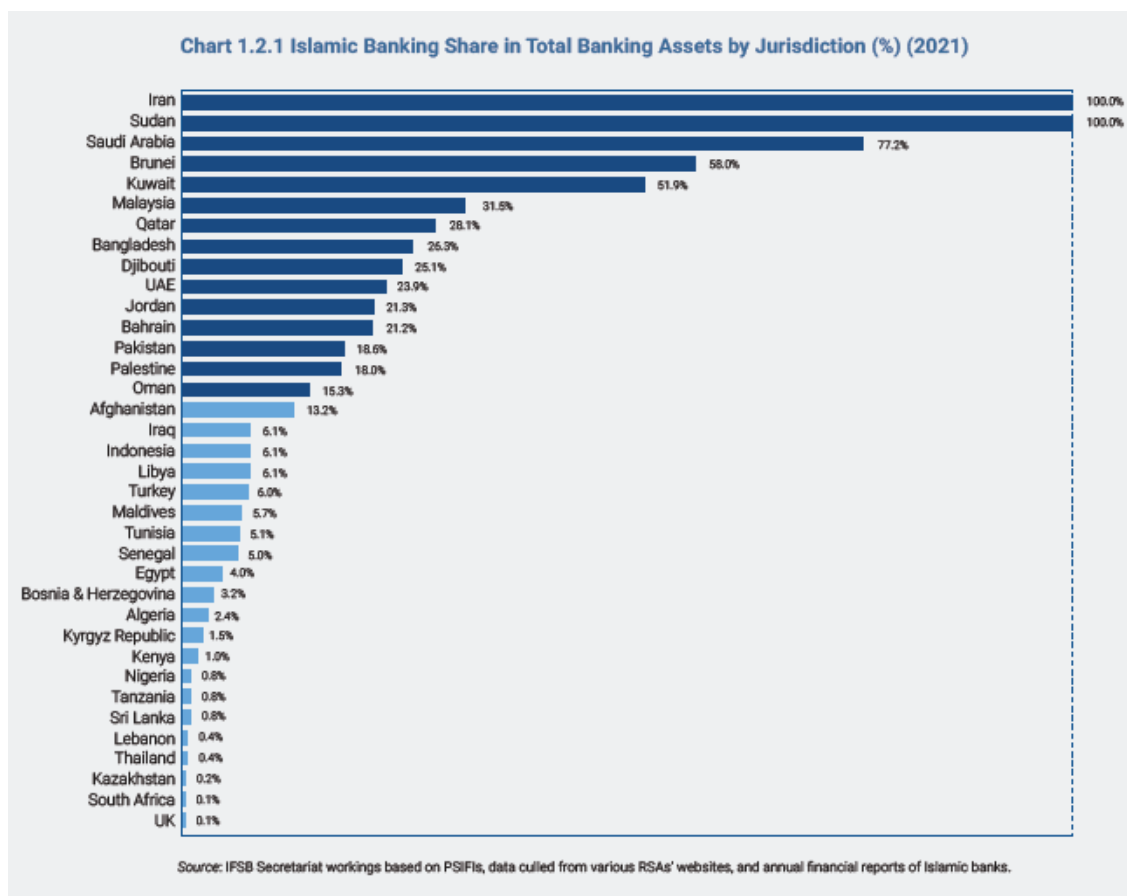
Még ezt megelőzően az 1940-es és 1950-es években voltak kísérletek a kamatmentes bankok elindítására, de egyik sem volt működőképes. Ezzel szemben 1963-ban a malajziai kormány által megalapított Tabung Haji még ma is létezik. Ez az intézmény segít a zarándokoknak a megtakarításban. (Alrifai, 2015)

Az első kamatmentes iszlám bankot, azaz a Dubai Islamic Bank-ot 1975-ben alapították az Egyesült Arab Emírségekben méghozzá magánkezdeményezésre. Az ezt követő 15 évben jelentős fejlődésen ment keresztül az iszlám bankrendszer. Számos a sariával összeegyeztethető pénzügyi eszközt fejlesztettek ki, valamint az iszlám bankok a gyakorlatban is jó eredményeket értek el. Ebben az időszakban számos új iszlám pénzügyi intézmény alakult meg, valamint két ország is fokozatosan kivezette a kamatot a gazdaságából, nevezetesen Irán és Pakisztán. (Iqbal – Molyneux, 2005)

Napjainkban már csak erről a két országról mondható el az a tény, hogy kizárólag az iszlám valláson alapuló bankrendszer van jelen, míg a muzulmán világ más országaira már a vegyes bankrendszer jellemző, amely azt jelenti, hogy az iszlám bankok mellett megjelentek a hagyományos kereskedelmi bankok is. (Pálfi, 2010)

Az iszlám bankrendszer világszintű növekedést mutatott 2021-re, köszönhetően a világgazdaság fellendülésének, a világméretű járvány (COVID 19) lecsengésének, valamint az olajárak emelkedésének. (Danbatta, 2022)

4. ÁBRA: ISZLÁM BANKOK ARÁNYA A TELJES BANKI ÁLLOMÁNYHOZ KÉPEST ORSZÁGONKÉNT

Forrás: Danbatta, 2022

A **4. ábrán** a sötétkék színű sávokkal jelzett országok megfelelnek azon kritériumnak, hogy az iszlám banki eszközök aránya meghaladja a 15%-ot a teljes hazai bankszektor eszközeiben és ezért rendszerszinten jelentősnek minősülnek. (Danbatta, 2022)

2.2.2. Az iszlám bankrendszer működésének alapelvei

Az iszlám bankok sikeres és elismert működésének kulcsa a saría alapelvek betartása. A profitszerzés mellett a társadalmi felelősségvállalás, valamint a rászorulókat megsegítése a legfőbb célja az iszlám bankoknak. A saría a gazdasági tevékenységekre öt fő alapelvet fogalmaz meg, melynek betartásuk kötelező még akkor is, ha nem egyforma súllyal kerülnek alkalmazásra. (Pálfi, 2010) Az alábbiakban az öt főszabályt fogom részletesebben bemutatni.

1. A bankok nem számíthatnak fel kamatot („riba”):

A nyugati világban a kamatot egyszerűen úgy határozzák meg, mint az igénybe vett hitel után felszámított díj. Az iszlám pénzügyekben viszont a kamat az uzsora egyik formája.

A riba magába foglalja mindazt a nyereséget, amelyet anélkül kapunk, hogy cserébe bármit is adnánk. A saría szerint a hitelezés egyetlen megengedett formája a kamatmentes kölcsön, így a hitel nyújtója nem kérhet semmit a tőke visszafizetésén felül és így a felek egyenlően osztoznak a kockázaton.

Tehát a kamatfizetés azért tiltott, mert kizsákmányoló és valaki más kárára termel nyereséget. (Alrifai, 2015)

2. Kerülendő a felesleges bizonytalanság („gharar”) és a túlzott mértékű kockázatvállalást:

Minden olyan kockázatvállalás tiltott, amely zavarossá vagy veszteségessé teszi az ügyletet. (Pálfi, 2010)

A gharar szó lefordítva azt jelenti, hogy valaki tudtán kívül teszi ki magát, vagy tulajdonát kockáztat. A gharar az egyik legnehezebben értelmezhető iszlám jogi fogalom. Két fajtája létezik. Az egyik a lényeges (gharar fahish), amelyet az iszlám egyértelműen tilt, míg a másik a jelentéktelen (gharar yaseer), amelyet tolerálnak. (Iqbal – Molyneux, 2005)

3. Illegális tevékenységektől („haram”) való tartózkodás

Az iszlám pénzügyi tevékenységekre nagyon szigorú etikai kódex vonatkozik. Ilyen eset amikor az iszlám bankok nem finanszírozhatnak tiltott („haram”) tevékenységeket vagy árucikkeket, mint például alkoholtartalmú italok vagy a sertéshús. (Hassan – Lewis, 2005)

Tiltott ügyletnek minősül továbbá a fegyverkereskedelem, a pornográfia, valamint a szerencsejáték. Ezek is ellentétesek az iszlám értékrendjével, szabályaival. Léteznek kivételek, mint például a külföldiek részére történő alkoholtartalmú italok árusítása egy szállodában. (Pálfi, 2010)

4. Az eredmény megosztása

A köznyelvben inkább a nyereségek és veszteségek megosztásaként említik meg. Az iszlám finanszírozásnál a jövőben felmerülő potenciális veszteségeken a felek a szerződésben meghatározott mértékben osztoznak, amelynek méltányosnak kell lennie. A nyereség megosztása hasonló a veszteségek megosztásához, de létezik egy alapszabály, mégpedig, hogy egyik félnek sem lehet garantált kifizetése. (Pálfi, 2010)

5. Vallásos adakozás („zakát”):

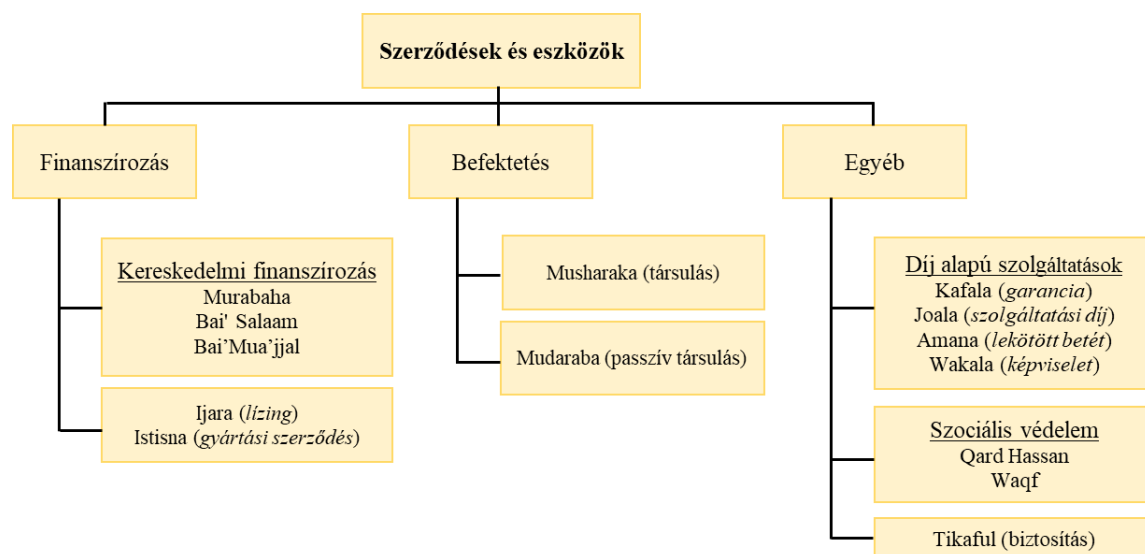
Az elvart, valamint tervezett profiton felüli részt jótékony célokra kell fordítani. Ez az egyik módja, hogy a jótékonyág megnyilvánuljon az iszlám finanszírozásban. A másik lehetséges verzió, hogy a bankok segítséget nyújtanak a nehéz helyzetben élő és támogatásra szoruló ügyfeleknek.

Kevésbé ismert, de létező formája a jótékonyágnak a büntetésből történő adakozás. A bank előre kikötheti, hogy amennyiben az ügyfél megszegi a szerződésben rá eső kötelezettségét, akkor jótékonyági célokra kell fordítania a kártérítés összegét. (Pálfi, 2010)

2.2.3. *Az iszlám bankrendszer pénzügyi műveletei*

Az **5. ábrán** látható, hogy a szerződéseknek és eszközöknek három fő csoportja létezik. A finanszírozási-, befektetési-, valamint az egyéb módok, amelyeket részletesebben is bemutatok.

5. ÁBRA: BANKI SZERZŐDÉSEK ÉS ESZKÖZÖK TÍPUSAI

Forrás: Greuning – Iqbal, 2007, saját szerkesztés

2.2.3.1. *Finanszírozási módok*

Murabaha (költésplusz):

Az iszlám bankok által egyik talán leggyakrabban igénybe vett finanszírozási mód. A vállalkozó szándéknyilatkozatot tesz az iszlám banknak, a neki szükséges áru vagy felszerelés megvásárlására. Tehát ez nem egy kamatra épülő kölcsön, hanem inkább egy értékesítés. A murabaha könnyen alkalmazható mikrofinanszírozási célokra.

A pénzintézet saját költségén megvásárolja az ügyfél által kért terméket, majd plusz felárért átadja a vállalkozónak, aki később egyösszegben vagy részletekben visszafizetheti. Számos Saria elvnek kell érvényesülni a szerződés megkötésekor, például, hogy az árunak a vásárlás időpontjában léteznie kell.

A banknak ez a finanszírozási mód is kockázattal járhat, amennyiben az ügyfél nem tudja rendezni tartozását, ezért az ilyen esetekre biztosítanak egy harmadik felet, aki kezességet vállal. (Rahim, 2007)

Bai 'Salam (vásárlás halasztott szállítással):

Egészen a korai iszlám korszakra nyúlik vissza, amikor a gazdáknak tőkére volt szükségük a terményeik előállításához, aratásához. Ilyen esetben a hitelező, jelen esetben a bank, előre megvételezi a terményt és csak később jut haszonhoz. Több kockázati tényezője is lehet. (Alrifai, 2015)

Bai 'Mua 'jjal (értékesítés halasztott fizetéssel):

A halasztott eladás olyan módja, amelyben az eladás tárgyát a szerződés megkötésekor szállítják, de csak később kerül kifizetésre. Az ár az ügylet megkötésekor kerül meghatározásra és akár részletekben is kifizethető. (Gálosi, 2010)

Ijara (operatív lízing), Ijara wa iqtina' (pénzügyi lízing):

A bank megvásárolja az ügyfelek által igényelt eszközöket, tárgyakat, majd bérbe adja. A tulajdonjog átruházására a szerződés lejártát követően kerül sor, addig részletekben történik a fizetés, amely alkalmával fokozatosan csökken a termék ára.

Viszont ellentétben a hagyományos pénzügyi lízinggel, az iszlám bank, mint lízingbeadó nemcsak az eszköz tulajdonosa, hanem garanciát vállal a lízingelt eszköz karbantartásáért és javításáért, amennyiben a sérülés vagy hiba az elhasználódás miatt adódik. (Rahim, 2007)

Istisna (gyártási szerződés):

Ezt a finanszírozási módot leginkább építkezéseknél, beruházásoknál használják) Ez a szerződési forma lehetővé teszi az ügyfélnek, hogy a később szállítandó áruért cserébe a bank előre kifizeti részére a szükséges terméket a gyártáshoz vagy építéshez. A szerződésben mindkét fél megegyezik az árban és a gyártással kapcsolatos specifikációjában. A szállítás időpontjában amennyiben nem felel meg az eszköz az előírásoknak, akkor a vásárlónak joga van visszalépni a szerződésekben foglaltaktól. (Greuning – Iqbal, 2007)

2.2.3.2. Befektetési módok

Musharaka (társulás):

Általában hosszú távú befektetéseknél részesítik előnyben. A mudárábával ellentétben itt nem csak a bank az egyedüli hitelnyújtó. (Varga, 2017)

Az iszlám jogtudomány úgy fogalmazza meg, hogy a musharaka egy közös vállalkozás, amelyet valamilyen üzlet lebonyolítására hoztak létre. A résztvevő partnerek meghatározott arányban osztoznak a nyereségen, míg a veszteségen hozzájárulás arányában. (Usmani, 2015)

A partnerek száma minimum kettő, de a maximum létszám nincs korlátozva. Fontos megjegyezni, hogy vannak esetek, amikor egyik partner nagyobb nyereségben részesül, mint az ugyanannyi tőkét befektető társa. Ilyen lehet például, mikor az egyik fél több időt, valamint munkát fektet az ügyletbe. Ez azonban nem automatikus. Mint minden iszlám pénzügyi tevékenységnél itt is előre meg kell állapodni minden feltételről. (Alrifai, 2015)

Muzara'ah (társulás - mezőgazdaság):

A muzara'ah lefordítva haszonélvezeti jogot jelent. A földtulajdonos a termelőterületének egy részét adja bérbe a másik partnernek, hogy művelje és fenntartsa azt, aki pedig cserébe meghatározott részesedést kap a termelésből. (Bangash, 2020)

Musaqat (társulás - gyümölcsös):

Hasonlóan a musharakához ez is egy nyereség- és veszteségmegosztó társulási forma a gyümölcsösökkel kapcsolatos ügyletekre vonatkozóan. Magas kockázattal járhat, mert komoly szakértelmet igényel, valamint tőkére is szükség van a közvetlen részvételhez. A musharaka valamennyi elvét alkalmazzák ennél a finanszírozási módnál. (Rahim, 2007)

Mudaraba (passzív társulás):

A társulás egy olyan formája, amelyben az egyik fél biztosítja a forrásokat, míg a másik fél a szakértelmet. Csakis projektek finanszírozásához használják. A nyereségmegosztás hányadát a megállapodás megkötésekor határozzák meg a felek kölcsönös megállapodása alapján, de általában a befektetők hozzájárulási aránya az irányadó. Veszteség esetén a befektetőt, azaz a bankot semmilyen pénzüsszeg nem illeti meg, ez tulajdonképpen aránytalan kockázatmegosztást hoz létre. (Pálfi, 2010)

A mudarabának két fajtája létezik:

- korlátozott: a bank egy adott tevékenységet vagy egy adott helyet jelöl meg a projekttulajdonos számára, amelybe a befektetés történik
- korlátlan: abban az esetben, amikor a bank teljes szabadságot ad a projekttulajdonosnak, hogy bármilyen üzletet vállalhat, amit jónak lát (Usmani, 2015)

2.2.3.3. *Egyéb módok*

Kafala (garancia):

Tulajdonképpen ez egy biztosíték a hitelező banknak arra vonatkozóan, hogy az adós fizetni fogja a tartozását, kötelezettségét. Amennyiben az eredetileg felelős személy fizetéképtelen, akkor egy harmadik fél kezességet vállal az adósság megfizetéséért. (Cihak – Hesse, 2008)

Joala (szolgáltatási díj)

Meghatározott összeg ellenében az egyik fél kötelezettséget vállal a szerződésben foglalt szolgáltatásnyújtásért, ami lehet például konzultáció, szakmai tanácsadás. (Sundararajan – Errico, 2002)

Amana (lekötött betétek):

Megőrzés céljából tartott betétek a banknál, amelyek nem járnak hozammal. (Cihak – Hesse, 2008)

Wakala (képviselő):

A bank, mint befektetési ügynök van jelen ennél a módszernél, mivel az ügyfél betétjét befekteti és kifizeti az esetleges nyereséget. A szolgáltatás díjfizetés ellenében történik. (Hussain et al., 2015)

Qard Hassan (jótékonyági hitelek):

Az iszlám alapvető elvére épülő hitelezési forma, vagy csak egyszerűen kamatmentes kölcsön. A muzulmán elgondolás szerint a szegénységet a túlköltekezés, a pazarlás, valamint a társadalom alsóbb rétegének meg nem fizetése okozza. A Qard Hassan sajátos szerkezeti felépítésének köszönhetően segít a rászoruló embereknek erőforráshoz jutni. (Iqbal – Shafiq, 2015)

Takaful (kölsönös garancia):

A felek megállapodnak abban, hogy az esetleges veszteségeket rendszeres díjfizetés formájában megosztják egymással. Jelenleg nagyon korlátozottan alkalmazzák ezt a módszert az iszlám pénzügyi piacokon. (Greuning – Iqbal, 2007)

2.2.4. Az iszlám bankrendszer forrásai

Az iszlám bankok főbb finanszírozási forrásai a saját tőke és a törzstőke mellett a befektetési betétek és a tranzakciós betétek.

2.2.4.1. Tranzakciós betétek

Nevéből adódóan közvetlenül kapcsolódik a kifizetésekhez, valamint a tranzakciókhoz ez a fajta betét. A bank ebben az esetben folyószámlát nyit az ügyfélnek, amely felett a számlatulajdonos, vagy annak megbízottja rendelkezhet. A hagyományos bankrendszer esetében ez megegyezik a látra szóló betéttel.

Egy esetleges gazdasági válság esetén is a kötelező tartalék képzése biztosítja a bank kifizetését az ügyfelei részére. Ezen betétek névértéke tehát teljesmértékben biztosított. Ezért tökéletes választás egy olyan személy számára, aki kockázatkerülő. (Khan – Mirakhor, 1989)

2.2.4.2. Befektetési betétek

A befektetési betétek a másik fő finanszírozási formája az iszlám bankoknak. Inkább hasonlítanak a vállalatok részvényeihez, mint a hagyományos bankok által kínált tőke- vagy határidős betétekhez. A bank működéséből származó nyereségből, illetve veszteségből is részesedhetnek a betétesek, hiszen a betétnek nincs garantált névértéke, sem fix megtérülési rátája. Tulajdonképpen a betétesek ebben az esetben olyanok, mintha a bank részvényesei lennének.

Ellentétben a hagyományos bankokkal - mint már említettem - itt nem garantált a betétesek számára betétjeik névértéke, ebben az esetben szerződés létrejötte előtt a felek megegyeznek a nyereség-veszteség megosztás arányáról és azt a szerződés lejártáig csak közös megegyezéssel változtathatják meg. Lényeges különbség van a banki törzsrésztvényesek, valamint a befektetési befektetők között. A betét tulajdonosoknak egyáltalán nincs befolyása a bank működésében, továbbá az ő betétjeik hozama nyereségarányhoz kötött, míg a törzsrésztvényesek osztalékjai tetszőlegesen a bank vezetősége részéről. (Khan – Mirakhor, 1989)

2.3. Az iszlám- és a hagyományos bankrendszer összehasonlítása

Mindkét bankrendszer tevékenysége a profitmaximalizálásról szól, de az iszlám bankoknak ezt a saría keretein belül kell megtennie. Egy másik alapvető különbség, hogy az iszlám bankrendszerrel a befektetési betétek hozama nem garantálható, mivel osztoznak az ügyfeleiknél esetlegesen felmerülő veszteségekben is, ezáltal a kockázat is jóval nagyobb, mint a hagyományos bankrendszerrel. (Vahed – Hoque, 2016)

Mérlegszerkezetüknek és a nyereség- és veszteségmegosztási rendszerüknek köszönhetően az iszlám bankok hatékonyabban képesek reagálni a külső gazdasági válsághelyzetekre. A hagyományos bankokkal ellentétben az iszlám bankok képesek csökkenteni a befektetési betétek névértékét és ezáltal a kötelezettségeik egy részének névértékét is egy esetleges működési veszteség folytán. Ennek eredményeként az eszközforrás oldal eltéréséből eredő lehetséges fizetőképességi kockázatok jellemzően alacsonyabban az iszlám bankoknál.

Működésükben az iszlám bankok hasonlóságot mutatnak a hagyományos befektetési társaságokkal, beleértve a befektetési alapokat is, mivel professzionális beruházási szolgáltatásokat nyújtanak az ügyfeleiknek. Azonban valamiben eltérnek egymástól, mégpedig egy igen fontos elvi kérdésben. A befektetési társaságok a tőkéjüket értékesítik, míg az iszlám bankok lekötéseket fogadnak el az emberektől. Ebből következik az, hogy a befektetési társaságok részvényesei bizonyos jogokkal rendelkeznek azáltal, hogy a cég saját tőkéjének egy részét birtokolják. Ezzel szemben az iszlám bankok ügyfelei nem jogosultak a bank nyereségéből vagy veszteségéből való részesedésre. Ezeket a befektetési betéteket nem lehet akármikor kivenni, csak lejáratkor. Továbbá a betétesek nem rendelkeznek szavazati joggal, mivel nem rendelkeznek a bank saját tőkéjének egy részével sem. (Sundararajan – Errico, 2002)

Az **1. táblázat** összefoglalja a hasonlóságokat és eltéréseket az iszlám bankrendszer és a hagyományos bankrendszer között.

1. TÁBLÁZAT: AZ ISZLÁM BANKOK ÉS A HAGYOMÁNYOS BANKOK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

JELLEMZŐK	ISZLÁM BANKRENDSZER	HAGYOMÁNYOS BANKRENDSZER
Tőkeérték garantálása a lakossági betéteknél	Igen	Igen
Tőkeérték garantálása a befektetési betéteknél	Nem	Igen
Betétek megtérülési aránya	Meghatározatlan, befektetési betétekre nem garantált. Lekötési betétekre sosem volt.	Konkrét és garantált.
A betétek végső megtérülésére vonatkozó szabályozási mechanizmusok	A bank teljesítményétől, valamint a befektetésekből származó nyereségtől függően.	A bank teljesítményétől, valamint a befektetésekből származó nyereségtől független.
Profit- és veszteségrészesedés (PLS) elvének alkalmazása	Igen	Nem
Islám finanszírozási módok alkalmazása: Profit- és veszteségrészesedési módok (PLS), nem profit- és veszteségrészesedési módok (Non-PLS)	Igen	Nem alkalmazható
A bankok mérlegelése a biztosítékok tekintetében	Általában nem megengedett a hitelkockázat csökkentése a PLS módok esetében, de kivételes esetekben az erkölcsi kockázat csökkenthető. A Non-PLS módok esetében engedélyezett.	Igen, mindig.

Forrás: Sundararajan – Errico, 2002, saját szerkesztés

2.4. A COVID-19 járvány hatása az iszlám bankokra

A COVID-19 járványnak jelentős hatása volt az iszlám bankokra, mivel a gazdasági és pénzügyi instabilitás, az elmaradt hitelek és a bizonytalan jövedelemforrások mind befolyásolják az iszlám bankok működését és a növekedésüket. Az iszlám pénzügyi rendszer egyik fő jellemzője az a bizalom, amelyet a befektetők és a hitelfelvevők az iszlám bankokkal szemben táplálnak, ezért az instabilitás, a fentebb említett tényezők nagy kihívást jelentenek az iszlám bankok számára.

Az iszlám bankok a járványra adott válaszként számos intézkedést hoztak, hogy minimalizálják a járvány hatásait. Az intézkedések közé tartozik a késedelmes fizetések kezelése, a törlesztési határidők meghosszabbítása, az adósság-átütemezés és a konszolidáció, valamint a kormánnyal és a szabályozó hatóságokkal történő még szorosabb együttműködés.

Az iszlám bankok továbbá számos lehetőséget is találtak a COVID-19 járvány okozta kihívások kezelésére, mint például a digitális pénzügyi szolgáltatások és a távmunka bevezetése, amelyek lehetővé teszik az ügyfelek számára, hogy az otthonuk kényelméből irányítsák pénzügyeiket.

Az iszlám bankoknak azonban még mindig szembe kell nézniük a COVID-19 járvány utáni gazdasági és pénzügyi kihívásokkal, amelyek magukban foglalhatják a gazdasági növekedés visszaesését, az államháztartási hiány növekedését és az adósságállomány emelkedését.

Gondolataimat alátámasztja a " The covid-19 crisis and Islamic Finance: Response of the Islamic Development Bank Group" című anyag a témában, mely összefoglalja a COVID-19 járvány hatásait az iszlám pénzügyi szektorra, és elemzi az iszlám pénzügyi intézmények által alkalmazott megoldásokat és kezdeményezéseket a válság kezelésére. Az anyag kiemeli, hogy az iszlám pénzügyi szektor szilárdabb és ellenállóbb volt a válsággal szemben, mert az iszlám pénzügyi modell több figyelmet fordít a kockázatkezelésre és a társadalmi felelősségvállalásra. Az anyag továbbá elemzi a COVID-19 hatásait az iszlám bankokra, biztosítókra és tőzsdékre, valamint a válsághelyzetben tett intézkedéseket, például az adósság-elengedési programokat és az online pénzügyi szolgáltatásokra való átállást.

Az anyag további érdekes témákat is feldolgoz, például a COVID-19 hatásait az iszlám mikrofinanszírozási szektorra és a szociális befektetésekre. Az anyag hasznos és részletes információkat tartalmaz az iszlám pénzügyi szektorra gyakorolt hatásokról és az intézkedésekről, amelyeket az iszlám pénzügyi intézmények a válság kezelése érdekében tettek. (ISDB, 2020)

Továbbá az állításaimat egy másik forrásra hivatkozva is alá tudom támasztani, ugyanis az ICIEF egyik konferencia anyagában a COVID-19 járvány hatásait vizsgálják az iszlám pénzügyi intézményekre. Az anyag szerint a járvány elősegítheti az iszlám pénzügyi megoldások elterjedését, mivel azok nagyobb stabilitást és biztonságot nyújtanak a hagyományos pénzügyi rendszerekhez képest. Emellett a járvány gazdasági hatásai is felgyorsíthatják az iszlám pénzügyi intézmények digitális átalakulását. A COVID-19 hatásai miatt az iszlám pénzügyi intézményeknek a társadalmi felelősségvállalásukra is figyelniük kell, és számos intézmény már lépett is a járvány elleni küzdelem érdekében. (Rusydia – Ikhwan, 2022)

Az általam összefoglalt két forrásból is egyértelműen kiderül, hogy a COVID-19-nek jelentős hatása volt az iszlám pénzügyi szektorra, mert a járvány fokozta a gazdasági és pénzügyi instabilitást az érintett országokban. Az iszlám pénzügyi szektor viszonylag jól állt a válság előtt, de a járvány gazdasági hatásai miatt számos iszlám banknak és pénzügyi intézménynek kellett alkalmazkodnia az új körülményekhez. Az iszlám pénzügyi szektor azonban a válság kezelése érdekében számos kezdeményezést hozott létre, például az ügyfeleknek nyújtott fizetési moratóriumokat és hitelkönnyítéseket. Az iszlám pénzügyi intézményeknek azonban továbbra is szembe kell nézniük a járvány gazdasági hatásaival és biztosítaniuk kell a fenntartható növekedést és a stabilitást az érintett országokban.

Véleményem szerint az iszlám pénzügyi szektor rugalmassága és az ügyfélközpontú megközelítése jól tükröződik a járvány során hozott intézkedéseiben. Az iszlám bankok által alkalmazott értékalapú üzleti modell segítette megőrizni a pénzügyi stabilitást a járvány idején is. Az iszlám pénzügyi szektor részvétele azonban nem csak a gazdasági válságok során fontos, hanem az éghajlatváltozás, az energiaellátás és más globális kihívások kezelésében is jelentős szerepet játszhat. A COVID-19 járvány okozta válság új lehetőségeket is kínál az iszlám pénzügyi szektor számára, hogy tovább fejlessze és előmozdítsa a fenntartható növekedést és az innovációt az érintett országokban.

3. ANYAG ÉS MÓDSZER

A szakdolgozatom készítése során szekunder, illetve primer kutatást is végeztem. A szekunder kutatás a szakirodalomban fellelhető adatok felhasználásával történt. Az iszlám bankrendszer működésének megismeréséhez, alapelveinek megértéséhez, az iszlám vallás gazdasághoz fűződő viszonyáról szereztem ismereteket hazai, de főként külföldi szakirodalmakból. Felhasználtam könyveket, folyóiratokat, elektronikus kiadványokat, valamint internetes forrásokat.

A primer kutatás során a hat török iszlám bank éves-, illetve negyedéves jelentéseiből nyert adatok alapján történt az elemzés mutatószámok segítségével 2014 és 2021 között. A török bankrendszerre vonatkozó adatokat a Türkiye Bankalar Birliği (Törökországi Bankszövetség) által üzemeltetett angol nyelvű internetes oldal statisztikai adatbázisából nyertem.

Az elemzés során a CAMEL minősítési módszert alkalmaztam, amely segítségével hatékonyan azonosíthatóak a gyenge, problémás bankok. Ez alapján 1-től 5-ig értékeltem a hat bankot az egyes mutatószámok alapján, majd egy végső átlagolt eredményt kaptam a török iszlám bankrendszer egészére. Mivel a CAMEL egy szubjektív osztályozási módszer, ezért török bankszektor, valamint a török iszlám bankok mutatószámainak összehasonlításával végeztem az értékelést. Céloom, hogy bemutassam a hat bank teljesítményének alakulását 2014 és 2021 között.

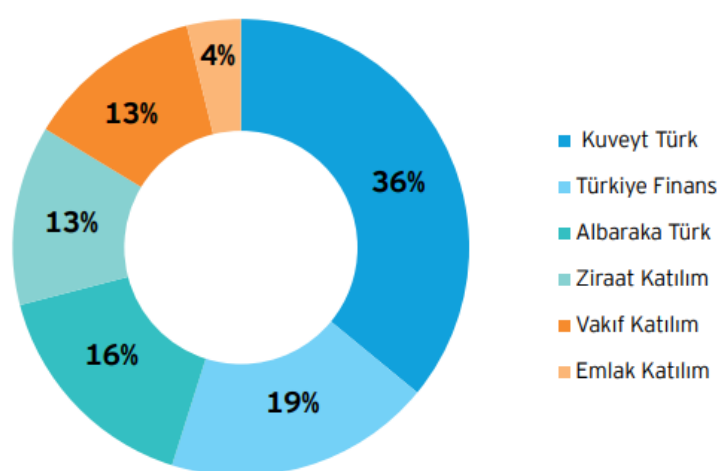
Fontos megjegyezni, hogy az elemzésem során hat helyett öt szempontot fogok vizsgálni, tehát a CAMELS helyett a CAMEL rangsorolási módszert alkalmaztam. Ennek oka, hogy a piaci kockázatokkal szembeni érzékenység három mutatója az iszlám török bankok esetében nem alkalmazható a hagyományos bankrendszerrel szembeni kulturális, működési elveken (pl. kamatmentesség) alapuló eltérések miatt.

3.1. Iszlám török bankok

Törökországban a 2021-es adatok alapján összesen 57 bank működött, melyekből hat bank iszlám elveken működik. Ezek a bankok: Albaraka Türk, Kuveyt Türk, Emlak Katılım, Türkiye Finans, Ziraat Katılım és Vakıf Katılım. (Keskin, 2022)

A **6. ábrán** látható, hogy 2020 harmadik negyedében a bankok milyen részesedéssel voltak jelen a piacon.

6. ÁBRA: A TÖRÖK RÉSZVÉTELI BANKOK PIACI RÉSZESEDESE (2020/Q3)

Forrás: Mahallesi – Caddesi: Participation Banking Strategy Update Report

Az alábbi sorokban ezeket az iszlám elveken működő török bankokat mutatom be röviden.

Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş.:

Az Albaraka Türk Bankot a Közel-Kelet erős tőkecsoportjai az Al Baraka Group B.S.C., az Iszlám Fejlesztési Bank (IDB) és a török gazdaságot több, mint fél évszázada támogató iparági csoport irányítása alatt 1984-ben alapították és működését 1985-ben kezdte meg. Megalakulása óta a kamatmentes pénzügyi rendszer vezetőjévé vált.

A 2021-es adatok alapján a partnerségi struktúrájában a külföldi partnerek részesedése 60,87%, a helyi partnerek részesedése 0,72%, és a nyilvánosság számára nyitott részesedés pedig 38,41%. (albaraka.com.tr)

Türkiye Emlak Katılım Bankası A.Ş.:

A bankot 1926-ban Mustafa Kemal Atatürk aláírásával alapították Emlak ve Eytam Bank néven, hogy a háborút követően támogassa az ország újjáépítését és védje az árván maradtak jogait. Az ország változó igényei miatt a banknak többször megváltozott a neve.

2018-ban ismét részvételi bankként funkcionált és 2019-ben működési engedélyt kapott. Ma már a Türkiye Emlak Katılım Bankası több, mint 95 éves, mélyen gyökerező múltjával és szakképzett bankárokból álló csapatával szolgálja ki az ügyfeleit. (aynicataltinda.com.tr)

Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.:

A bank 1989 óta tevékenykedik a kamatmentes pénzügyi ágazatban. A Kuveyt Türk válogatott pénzügyi termékeket és szolgáltatásokat kínál a befektetői részére. Ügyfélközpontú megközelítésével, technológiai- és innovatív tevékenységeivel, valamint a digitális irányban való átalakulásra tett erőfeszítéseivel őrzi meg a vezető pozícióját.

Erős tőkeszerkezetével és dinamikus vállalatirányításával kiemelkedik a többi részvételi bank közül. Tulajdonosi struktúráját tekintve a Kuwait Finance House (KFH) részesedése 62,24%, a török alapítványok főigazgatóságának részesedése 18%, a Kuwait Public Institution for Social Security részesedése 9%, az Islamic Development Bank részesedése 9% és az egyéb részvényesek részesedése pedig 1,04%. A bank saját tőkéje több, mint 5,9 milliárd török líra. A fő partner, a Kuwait Finance House garantálja a bank stabil működését. (kuveytturk.com.tr)

Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.:

A Türkiye Finans 2005-ben alakult meg az Anadolu Finans és a Family Finans egyesülésével. Hamar vált Törökország egyik legnagyobb részvételi bankjává, köszönhetően az egyesülés által okozott növekedési fellendülésnek a bankszektorban. A bank számára 2008-ban jelentős változás következett be, amikor a Szaúdi Nemzeti Bank (SNB) 60%-os részesedést szerzett. (turkiyefinans.com.tr)

Vakıf Katılım Bankası A.Ş.:

A bankot 2015-ben alapították és jegyezték be a cégnyilvántartásba, mint részvénytársaságot. A működési engedélyét 2016-ban kapta és tevékenységét is még ebben az évben kezdte meg. (vakifkatilim.com.tr)

Ziraat Katılım Bankası A.Ş.:

A Ziraat bankot 2014-ben alapították 675 000 000 török líra saját tőkével. Működési engedélyt 2015-ben kapott. A bank mindig az ügyfelei mellett áll, termékei és alternatív értékesítési csatornái megfelelnek a részvételi banki elveknek. Azt az alapfilozófiát követi, hogy egyedi megoldásokat kínál ügyfelei részére és olyan tevékenységeket folytat, amelyek nemcsak ügyfelei és részvényesei, de a társadalom és valamennyi érdekelt fél számára is értéket teremt. (ziraatkatilim.com.tr)

3.2. CAMEL

A CAMEL rangsorolási módszer elsődleges célja nem a jövőbeli válságok azonosítása, hanem az, hogy átfogó értékelést adjon a bankok helyzetéről. A National Credit Union Administration 1987-ben fogadta el a CAMEL minősítéseket. 1997-ben a minősítési rendszer felülvizsgálatát követően kiegészítették egy hatodik szemponttal, a piaci kockázatra való érzékenységgel. A CAMELS minősítést tehát hat kategória alkotja és mindegyik kategóriát 1-től 5-ig terjedő skálán értékelik, ahol az 1 a legjobb, az 5 pedig a legrosszabb. (Santana, 2022)

A CAMELS elemzés azért is nagyon fontos, mert a gyenge, vagyis a 3-as vagy annál rosszabb besorolást kapott bankoknak a besorolásban tükröződő problémáit, hiányosságait mielőbb orvosolni tudják, valamint valószínűleg gyakrabban is fogják őket ellenőrizni. Ez az osztályozási módszer jelentős prognózissal bírnak a bankok jövőbeni teljesítményére és kockázatára vonatkozóan, ami fontos a felügyelők és más érdekelt felek számára. (Gaul – Jones, 2021)

A CAMELS egy mozaikszó, amely az alábbi angol szavak kezdőbetűiből áll:

- C: tőkemegfelelés (capital adequacy)
- A: eszközminőség (asset quality)
- M: menedzsment (management)
- E: jövedelmezőség (earnings)
- L: likviditás (liquidity)
- S: piaci kockázatra való érzékenység (sensitivity to market risk)

A fenti szempontok alapján végzik a bankok minősítését az ötfokozatú skálán. (Szemán, 2015)

Tőke megfelelés (C):

Fontos tényező, hogy megfelelő tőkével rendelkezzenek a bankok, hogy akár egy kedvezőtlen makrogazdasági környezetben is biztosított legyen a működés, valamint a hitelezőket és betéteseiket ne érje veszteség. A tőke nagyságán felül fontos annak szerkezete is.

A tőke megfelelés elemzéséhez az alábbi mutatószámokra van szükség:

- **Tőke megfelelési mutató** =
$$\frac{\text{Szavatoló tőke}}{\text{Kockázatokkal súlyozott mérlegfőösszeg}}$$

Megfelelően a bázeli irányelveknek a mutató értéke el kell, hogy érje a 8%-ot. Célja a betétesek védelme, valamint a bankok stabilitásának vizsgálata. (Szemán, 2015)

- **Tőke áttételi mutató** =
$$\frac{\text{Saját tőke}}{\text{Mérlegfőösszeg}}$$

Eladósodottság és kockázatvállalás mérésére használják, megmutatja, hogy egy bank mennyire tekinthető biztonságosnak. Annál stabilabb minél magasabb a tőke áttételi mutató értéke. (Bolevác et al., 2018)

- **Hitel tőke fedezettségi mutató** =
$$\frac{\text{Saját tőke}}{\text{Teljes hitelállomány}}$$

Megmutatja, hogy hitelezési veszteség esetén a bank mennyiben képes fedezni. (Baka et al., 2012)

Osztályozási szintek:

1. Erős tőkeszint.
2. Kielégítő tőkeszint.
3. Kevésbé kielégítő tőkeszintet jelez, korrigálásra van szükség.
4. Hiányos tőkeszintet jelez, a bank működése veszélybe kerülhet, ezért szükség lehet pénzügyi támogatásra a részvényesektől vagy más külső támogatóktól.
5. Kritikus tőkeszintet mutat, a további működést veszélyezteti, ezért azonnal szükség van pénzügyi támogatásra a részvényesektől vagy más külső támogatóktól. (Caton, 1997)

Eszközminőség (A):

Megmutatja egy bank hitelportfóliójának minőségét, amely fontos szempont a sikeres működésben. Jelentős tőkeveszteséghez vezethet a nemteljesítő hitelportfólió miatt csökkenő jövedelmezőség. Ilyen lehet például az elmaradt kamatbevétel, értékvesztésképzés. (Bolevác et al., 2018)

A vizsgálat során a nem teljesítő hitelek arányát (NPL = Non-performing loans) viszonyítottam a teljes hitelállományhoz, továbbá a hitelek arányát a saját tőkéhez és a mérlegfőösszeghez.

Az alább felsorolt mutatószámokat használtam az eszközminőség elemzése során:

- **NPL aránya az összes hitelhez** = $\frac{\text{Non-performing loans}}{\text{Teljes hitelállomány}}$
- **NPL arány a saját tőkéhez** = $\frac{\text{Non-performing loans}}{\text{Saját tőke}}$
- **Hitelek aránya** = $\frac{\text{Teljes hitelállomány}}{\text{Mérlegfőösszeg}}$

Osztályozási szintek:

1. Erős eszközminőség, minimális ellenőrzésre van szükség.
2. Kielégítő eszközminőség, korlátozott ellenőrzést indokol.
3. Kevésbé kielégítő eszközminőség, a tendenciák lehetnek stabilok, de utalhatnak az eszközminőség romlására vagy a kockázati szint növekedésére, fokozott ellenőrzésre van szükség.
4. Hiányos eszközminőség, a kockázati szint magas, továbbá, ha nem ellenőrzik megfelelően akkor veszélyeztetheti a bank további működését.
5. Kritikus eszközminőség, közvetlenül veszélyezteti a bank további működését.
(Caton, 1997)

Menedzsment (M):

Az intézményt irányító menedzsment a bankok működésének meghatározó eleme. Értékelése kevésbé számszerűsíthető azonban vizsgálata elengedhetetlen a bank hosszú távú jövedelmező működéséhez. A menedzsment feladata többek között, hogy növelje a bank hatékonyságát, miközben csökkenti a működési kockázatokat. (Szemán, 2015)

Az alábbi hatékonysági mutatókat alkalmaztam a vezetőség hatékonyságának vizsgálatakor:

- **Bevételarányos költségek** = $\frac{\text{Összes költség}}{\text{Összes bevétel}}$
- **Bevétel arányos nyereség** = $\frac{\text{Adózás előtti eredmény}}{\text{Összes bevétel}}$
- **Eszközarányos költségek** = $\frac{\text{Összes költség}}{\text{Összes eszköz}}$

Osztályozási szintek:

1. Erős vezetőségi teljesítményt és kockázatkezelési képességet jelez. Minden jelentős kockázatot következetesen és hatékonyan azonosítanak, nyomon követnek és ellenőriznek.
2. Kielégítő vezetőségi és kockázatkezelési képességet jelez. Kisebb hiányosságok fordulhatnak elő, de ezek nem jelentősek a bank biztonságára és megbízhatóságára vonatkozóan. Hatékonyan azonosítják, nyomon követik és ellenőrzik a jelentős kockázatokat.
3. Nem kielégítő vezetőségi teljesítményt vagy kockázatkezelést jelez, amely javításra szorul. A jelentős kockázatokat és problémákat nem megfelelően azonosítják, ellenőrzik.
4. Hiányos vezetőségi teljesítményt vagy nem megfelelő kockázatkezelést jelez. A bank stabilitásának megőrzése érdekében a kockázati tényezőket és problémákat azonnali intézkedést igényelnek. Szükség lehet a vezetőség lecserélésére vagy támogatására.
5. Kritikus vezetőségi teljesítményt és kockázatkezelést jelez. A vezetőség nem képes a kockázatok és problémák kijavítására. A kockázatfelismerés nem megfelelően történt, amely a bank folyamatos működését veszélyezteti. (Caton, 1997)

Jövedelmezőség (E):

A megfelelő mennyiségű hozam lehetővé teszi a bankok finanszírozásának bővítését, versenyképességének megőrzését, valamint tőkéjének növelését. A túl magas nyereség jelenthet túlzott kockázatot, vagy akár azt is, hogy egyes piacokon erőfölénnyel rendelkezik a bank. A túl alacsony nyereség viszont nem elegendő ahhoz, hogy megfelelő tőkét képezzenek arra, hogy megtartsák, vagy növeljék sokkellenálló képességüket. (Szemán, 2015)

A legfontosabb két mutató, amellyel a jövedelmezőséget lehet vizsgálni nem más, mint a ROA (Return on Assets) és ROE (Return on Equity), amelyeknél az elért eredménynek az eszközök értékéhez, valamint a saját tőkéhez viszonyított arányát kell elemezni.

A jövedelmezőség elemzésénél az alábbi mutatószámokat használtam:

- $ROE = \frac{\text{Adózás utáni eredmény}}{\text{Saját tőke}}$
- $ROA = \frac{\text{Adózás utáni eredmény}}{\text{Összes eszköz}}$
- $\text{Nettó működési haszonrész} = \frac{\text{Teljes működési bevétel} - \text{Teljes működési kiadás}}{\text{Összes eszköz}}$

Osztályozási szintek:

1. Erős jövedelmezőségi szintet jelez. A nyereség meghaladja a működéshez, valamint a tőke- és tartalékszint fenntartásához szükséges értéket figyelembe véve a befolyásoló tényezőket.
2. Kielégítő jövedelmezőségi szintet jelez. A befolyásoló tényezők figyelembevétele mellett is még elegendő a nyereség a működéshez, valamint a tőke- és tartalékszint fenntartásához. Amennyiben megfelel a bank az értékelési tényezőknek, akkor úgy is kaphat kielégítő értékelést, hogy a jövedelmezőségi mutatók viszonylag változatlanok, vagy enyhe csökkenést mutatnak.
3. Kevésbé kielégítő, javításra szoruló jövedelmezőségi szintet jelez. Megeshet, hogy a nyereség nem teljesen fedi a működéshez, valamint a tőke- és tartalékszint fenntartásához szükséges összeget, a befolyásoló tényezők figyelembevétele mellett.
4. Hiányos jövedelmezőségi szintet jelez. A nyereség nem elegendő a megfelelő működés, valamint tőke- és tartalékszint fenntartásához. Az ilyen minősítésű bankokra jellemző például a bevétel jelentős csökkenése az előző időszakhoz képest vagy a jelentős negatív tendenciák kialakulása.
5. Kritikusan hiányos jövedelmezőségi szintet jelez. Az ilyen minősítésű bankok olyan veszteségeket szenvednek el, amelyek egyértelműen veszélyeztetik a működésüket. (Caton, 1997)

Likviditás (L):

A bankok fizetőképessége nagyon fontos, hiszen, ha nincs elegendő likviditás, akkor egy esetlegesen kialakult kedvezőtlen makrogazdasági helyzetben nem fogják tudni folytatni a tevékenységüket. Likvidnek minősül egy bank akkor, ha a nála elhelyezett betéteket és annak kamatait képes visszafizetni, illetve a hitelképes ügyfeleknek hitelt tud nyújtani. Bankrendszer szintű likviditási probléma akkor alakul ki, amikor a piac több, jelentős résztvevőjét érinti likviditási probléma, ami akadályozhatja őket a feladatuk zavartalan ellátásában. A jövedelmezőség érdekében szükséges, hogy legyen megfelelő tartaléka egy banknak. (Szemán, 2015)

A likviditás vizsgálatánál három mutatót használtam:

- **Likviditási mutató** =
$$\frac{\text{Készpénz és jegybanki betét} + \text{Értékpapírok} + \text{Bankközi követelések}}{\text{Összes eszköz}}$$
- **Bankközi likviditás** =
$$\frac{\text{Bankközi követelések}}{\text{Összes eszköz}}$$
- **Hitel/betét mutató** =
$$\frac{\text{Teljes hitelállomány}}{\text{Betétek}}$$

Osztályozási szintek:

1. Erős likviditási szintet és fejlett pénzkezelést jelez. A bank elegendő bevételhez jut a várható likviditási igények kielégítéséhez.
2. Kielégítő likviditási szintet jelez. A bank elfogadható feltételek mellett elegendő bevételt szerez a várható likviditási igények teljesítéséhez.
3. Kevésbé kielégítő, javításra szoruló likviditási szintet jelez. Előfordulhat, hogy elfogadható feltételek mellett nem áll rendelkezésre elegendő bevétel vagy jelentős hiányosságok mutatkoznak a pénzeszközök kezelésében.
4. Hiányos likviditási szintet jelez. Ilyen minősítési bankok esetében nincs vagy nem képesek megfelelő mennyiségű bevételt elérni a likviditási igények kielégítéséhez.
5. Kritikusan hiányos likviditási szintet vagy pénzkezelést jelez. Az ilyen minősítést kapott bankoknak azonnali pénzügyi segítségre van szüksége a lejáró kötelezettségek vagy egyéb likviditási igények kielégítéséhez. Ez az állapot veszélyezteti a bankok működését. (Caton, 1997)

Piaci kockázatokkal szembeni érzékenység (S):

Az árfolyam, a kamatláb, a részvényárfolyam vagy a termékek árának változása negatív hatást gyakorolhat a bankok jövedelmezőségére. Sok pénzügyintézet a kamatlábak változását piaci kockázatnak tekinti. A piaci kockázatokkal szembeni érzékenység (S) 1997-ben került be a CAMEL komponensbe és a bankok el is kezdték használni a teljesítményértékelésükben. A CAMELS ezen része segít mérni a bankok kamatkockázatát. (Ghazavi – Bayraktar, 2018)

A piaci kockázatokkal szembeni érzékenység vizsgálatához alkalmazható mutatók:

- **Kamatkockázat** = $\frac{\text{Fix kamatozású eszközök}}{\text{Fix kamatozású források}}$
- **Árfolyam kockázat** = $\frac{\text{Devizahitel}}{\text{Devizabetét}}$
- **Ár kockázat** = $\frac{\text{Részeseadás+Részvénybe fektetés}}{\text{Mérlegfőösszeg}}$ (Szemán, 2015)

Osztályozási szintek:

1. A piaci kockázaterzékenység jól kontrollált, minimális a valószínűsége annak, hogy befolyásolja a bank teljesítményét. A jövedelem- és tőke szintje jelentősen alátámasztja a bank által vállalt piaci kockázat mértékét.
2. A piaci kockázaterzékenység megfelelően ellenőrzött és csak mérsékelten áll fenn annak a lehetősége, hogy befolyásolja a bank teljesítményét. A jövedelem- és tőke szintje megfelelően alátámasztja a bank által vállalt piaci kockázat mértékét.
3. A piaci kockázaterzékenység ellenőrzése további fejlesztésre szorul vagy jelentős esély van arra, hogy a bank teljesítményét kedvezőtlenül érinti. A jövedelem- és tőke szintje nem biztos, hogy megfelelően alátámasztja a bank által vállalt piaci kockázat mértékét.
4. A piaci kockázaterzékenység ellenőrzése nem megfelelő vagy nagyvalószínűséggel negatívan befolyásolja a pénzügyintézet teljesítményét. A jövedelem- és tőke szintje nem elegendő a bank által vállalt piaci kockázat mértékéhez.
5. A piaci kockázaterzékenység ellenőrzése elfogadhatatlan vagy a pénzügyintézmény által vállalt piaci kockázat szintje közvetlenül veszélyezteti a bank további működését. (Caton, 1997)

4. EREDMÉNYEK ÉS ÉRTÉKELÉSÜK

4.1. CAMEL elemzés

Az iszlám török bankok éves jelentései alapján kerültek kiszámításra a szükséges mutatószámok az elemzés során. A bankok eredményeit osztályzattal (1=erős, 2=kielégítő, 3=átlagos, 4=elégséges, 5=nem megfelelő) láttam el az adott mutatószámok kritériuma alapján, vagy ahol ez nem volt meghatározva ott saját értékelés alapján, amely a török bankszektor értékeinek átlagolásával és ahhoz viszonyításával történt. Az értékelési skálát, annak tartományait a **2. táblázatban** fogom bemutatni.

2. TÁBLÁZAT: CAMEL ÉRTÉKELÉS

	1=erős	2=kielégítő	3=átlagos	4=elégséges	5=nem megfelelő
Tőke megfelelési mutatók	> 14%	13,9% - 12,0%	11,9% - 10,0%	9,9% - 8,0%	< 7,9%
Tőkeáttételi mutatók	> 18%	17,9% - 15,0%	14,9% - 10,0%	9,9% - 6,0%	< 5,9%
Hitel tőkefedezettségi mutatók	> 28%	27,9% - 20%	19,9% - 12%	11,9% - 4%	< 3,9%
NPL aránya az összes hitelhez	< 2,9%	3% - 4,9%	5% - 5,9%	6% - 7,9%	> 8%
Hitelállomány az összes eszközhöz viszonyítva	< 54,9%	55% - 64,9%	65% - 74,9%	75% - 84,9%	> 85%
Bevételarányos költség	< 29,9%	30% - 49,9%	50% - 59,9%	60% - 79,9%	> 80%
Bevételarányos nyereség	> 40%	39,9% - 25%	24,9% - 10%	9,9% - 5%	< 4,9%
Eszközarányos költség	< 0,9%	1% - 3,9%	4% - 7,9%	8% - 11,9%	> 12%
ROE	> 16%	15,9% - 14%	13,9% - 12%	11,9% - 10%	< 9,9%
ROA	> 2,6%	2,5% - 2,1%	2% - 1%	0,9% - 0,5%	< 0,4%
Nettó működési haszonrés	> 3%	2,9% - 2%	1,9% - 1%	0,9% - 0,5%	< 0,4%
Likviditási mutatók	> 35%	34,9% - 25%	24,9% - 15%	14,9% - 10%	< 9,9%
Hitel/Betét arány	< 89,9%	90% - 99,9%	100% - 109,9%	110% - 119,9%	> 120%
Bankközi likviditás	> 4%	3,9% - 3%	2,9% - 2%	1,9% - 1%	< 0,9%

Forrás: saját értékmeghatározás alapján

Az adatokat táblázatba foglaltam, majd a könnyebb átláthatóság érdekében grafikonon is ábrázoltam őket.

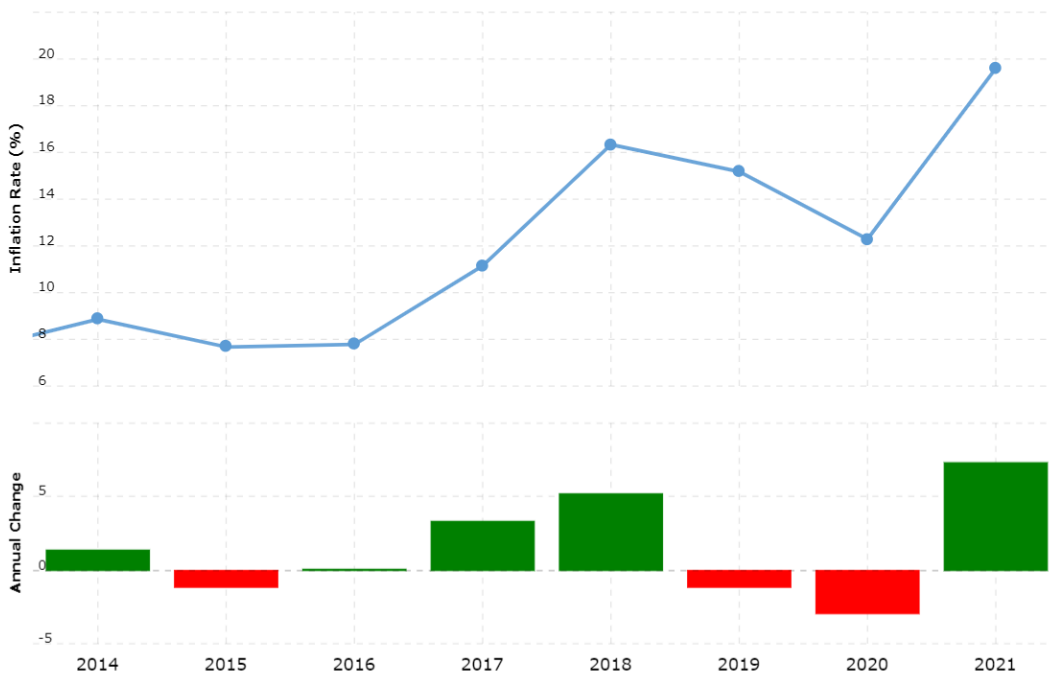
Fontos megjegyezni, hogy mivel a Türkiye Emlak Katılım Bank, Vakıf Katılım Bank és a Ziraat Katılım Bank a vizsgált időszak közben alakult meg, ezért az alábbiak szerint vizsgáltam őket.

- **Emlak**: 2019-ben kapott működési engedélyt, ezért **2020-tól vizsgáltam az adatait**,
- **Vakıf**: 2016-ban kapott működési engedélyt, ezért **2017-től vizsgáltam az adatait**,
- **Ziraat**: 2015-ben kapott működési engedélyt, ezért **2016-tól vizsgáltam az adatait**.

Erre a módosításra azért volt szükség, mert ha a működési engedélyt kapott évtől vizsgálom az adatokat, akkor sok kiugróan magas-, vagy alacsony értéket kaptam volna, amely negatívan befolyásolja a végső eredményt, valamint a grafikonokat is. Tehát a minél jobb és hiteles összehasonlítás érdekében a fentebb említett három bankot a működési engedélyt kapott évet követő évtől vizsgáltam.

A dolgozatom terjedelmét továbbá meghaladta volna, hogyha az inflációval korrigált értékeket vizsgálnám, azaz a reálértékeket, ezért az elemzésem során csak a nominális adatokkal dolgoztam. Érdekességképpen a **7. ábra** szemlélteti Törökország inflációs adatait a vizsgált időszak, 2014 és 2021 között.

7. ÁBRA: TÖRÖKORSZÁG INFLÁCIÓS ADATAI 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

Forrás: macrotrends.net

4.1.1. Capital (Tőke megfelelés)

A megfelelő saját tőkével való rendelkezés elengedhetetlen a hosszú távú fizetőképességhez, amely a bankok egyik központi feladata. Az alábbi grafikonokkal és táblázatokba foglalt adatokkal, mutatószámokkal szemléltetem a török iszlám bankok tőke megfelelését.

3. TÁBLÁZAT: SAJÁT TŐKE ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok millió török lírában

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Albaraka	1 791	2 104	2 280	2 482	3 261	3 822	4 044	4 627
Kuveyt	3 023	3 402	3 912	4 591	5 439	6 821	7 995	10 457
Türkiye	3 154	3 357	3 663	4 061	4 323	4 827	5 495	6 557
Ziraat			765	1 404	2 545	3 167	3 734	4 322
Vakif				1 108	1 527	1 961	4 799	8 620
Emlak							1 539	1 728
Összesen	7 968	8 863	10 619	13 645	17 095	20 598	27 607	36 310
Változás		+11,2%	+19,8%	+28,5%	+25,3%	+20,5%	+34,0%	+31,5%
Török bankszektor	222 332	251 614	288 789	345 031	405 258	470 410	571 984	677 636
Változás		+13,2%	+14,8%	+19,5%	+17,5%	+16,1%	+21,6%	+18,5%

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) és a török bankszektor éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

A **3. táblázatban** látható, hogy a bankok saját tőkéjének összege évről évre növekedést mutat, amely feltételezhetően az érdekelt felek, azaz a részvényesek bizalmának erősödésének, tőkeemeléseknek, valamint a nyereség visszaforgatásának köszönhető.

A bankok összes saját tőkéje 2014-ről 2015-re 11,2%-kal, 2016-ra 19,8%-kal, 2017-re 28,5%-kal, 2018-ra 25,3%-kal, 2019-re 20,5%-kal, 2020-ra 34%-kal, 2021-re pedig 31,5%-kal növekedett.

Láthatóan a 2015-ös, évet leszámítva a többi évben sokkal intenzívebben nőtt az iszlám bankok saját tőkéje, mint a teljes bankszektaré.

A 4.- és 5. táblázat a mérlegfőösszeg és a hitelállomány változását mutatja évről évre.

4. TÁBLÁZAT: MÉRLEGFŐÖSSZEG ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok millió török lírában

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Albaraka	23 046	29 562	32 851	36 229	42 224	51 392	69 316	108 955
Kuveyt	33 544	42 053	48 477	57 123	74 232	104 439	152 290	254 068
Turkiye	33 495	38 576	38 808	39 081	47 052	52 427	81 371	115 643
Ziraat			7 960	14 350	25 477	36 392	60 187	98 313
Vakif				13 210	20 956	30 349	53 158	100 757
Emlak							20 390	38 760
Összesen	90 085	110 191	128 095	159 993	209 941	275 000	436 712	716 496
Változás		+22,3%	+16,2%	+24,9%	+31,2%	+31,0%	+58,8%	+64,1%
Török bankszektor	1 888 308	2 235 995	2 595 348	3 095 039	3 656 359	4 201 885	5 663 536	8 489 361
Változás		+18,4%	+16,1%	+19,3%	+18,1%	+14,9%	+34,8%	+49,9%

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) és a török bankszektor éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

Az iszlám török bankok mérlegfőösszegei évről évre növekedést mutatnak, amely a hiteleknek köszönhető. A bankok egyre több hitelt helyeztek ki, tehát a hitelezési aktivitásuk nem mutatott visszaesést. Megfigyelhető, hogy hasonlóan a saját tőke állományához, az iszlám török bankok mérlegfőösszege magasabb százalékban növekedett, mint a török bankszektoré.

5. TÁBLÁZAT: HITELÁLLOMÁNY ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok millió török lírában

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Albaraka	15 474	18 558	21 843	24 456	27 062	30 637	42 056	59 305
Kuveyt	20 575	25 851	28 250	35 994	45 348	55 218	74 043	111 441
Turkiye	23 056	27 015	25 599	25 338	30 482	32 582	47 032	60 188
Ziraat			5 558	11 375	17 244	25 909	38 223	58 589
Vakif				9 586	13 567	18 589	29 108	56 087
Emlak							13 571	21 724
Összesen	59 106	71 423	81 250	106 749	133 703	162 935	244 033	367 333
Változás		+20,8%	+13,8%	+31,4%	+25,3%	+21,9%	+49,8%	+50,5%
Török bankszektor	1 209 686	1 458 516	1 716 623	2 071 376	2 366 972	2 752 465	3 608 752	4 882 783
Változás		+20,6%	+17,7%	+20,7%	+14,3%	+16,3%	+31,1%	+35,3%

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) és a török bankszektor éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

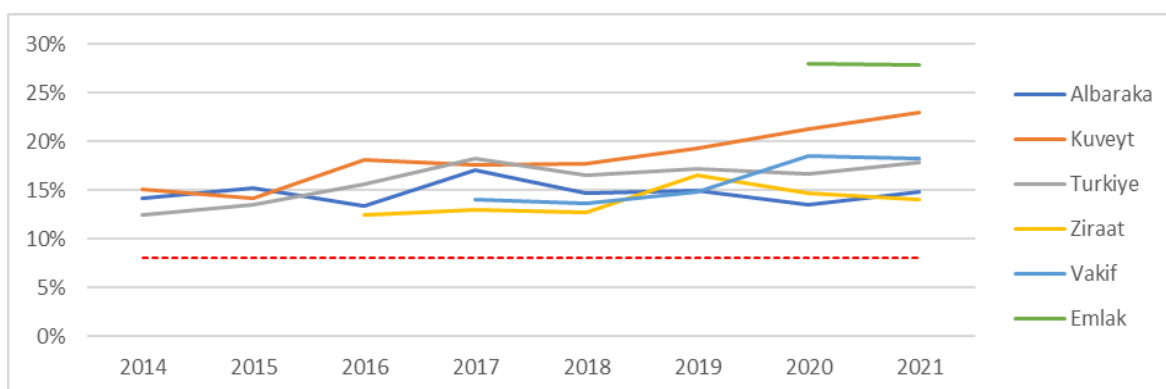
6. TÁBLÁZAT: TŐKEMEGFELELÉSI MUTATÓK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok százalékban

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Átlag	Osztályzat
Albaraka	14,2%	15,3%	13,5%	17,1%	14,7%	15,0%	13,5%	14,9%	14,7%	1
Kuveyt	15,1%	14,2%	18,2%	17,7%	17,7%	19,3%	21,3%	23,1%	18,3%	1
Turkiye	12,5%	13,5%	15,6%	18,2%	16,6%	17,3%	16,6%	17,9%	16,0%	1
Ziraat			12,5%	13,1%	12,8%	16,6%	14,8%	14,0%	13,9%	2
Vakif				14,1%	13,6%	14,9%	18,5%	18,3%	15,9%	1
Emlak							28,1%	27,8%	27,9%	1

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

8. ÁBRA: TŐKEMEGFELELÉSI MUTATÓK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

A **6. táblázatban** látható a bankok tőkemegfelelési mutatói, melyet a **8. ábrán** grafikonon is ábrázoltam. Ez alapján elmondható, hogy mind a hat bank a tőkeellátottság szempontjából biztonságos, mert a tőkemegfelelési mutatójuk meghaladta a 8%-ot (-----), ráadásul az átlagokat tekintve jóval a felett teljesítettek.

Az **7. táblázatban** és a **9. grafikonon** ábrázolva szemléltetem a hat bank tőkeáttételi mutatóinak alakulását, amely a saját tőke a mérlegfőösszeghez viszonyított aránya. Átlagos értéknek a török bankszektor átlagolt eredményét vettem alapul és ehhez viszonyítva értékeltem a hat bank mutatószámainak az eredményeit.

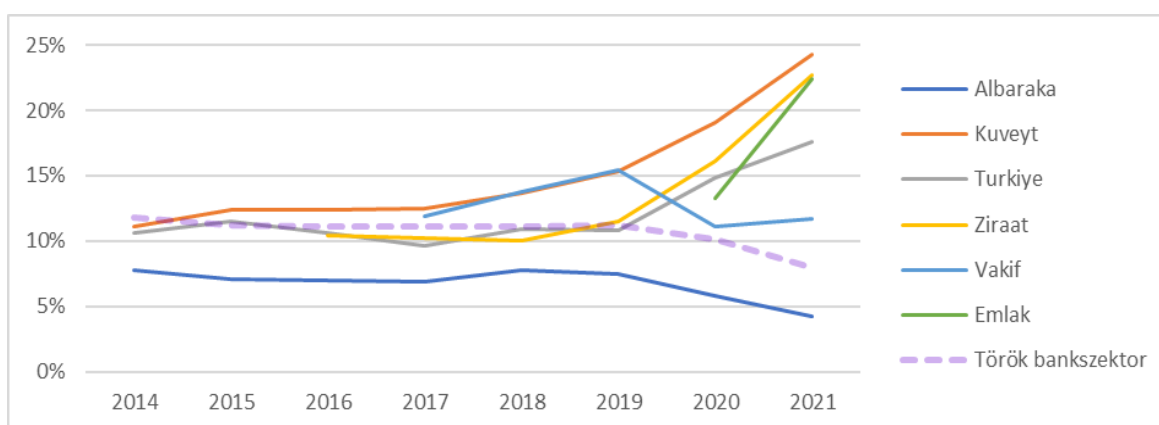
7. TÁBLÁZAT: TŐKEÁTTÉTELI MUTATÓK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok százalékban

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Átlag	Osztályzat
Albaraka	7,8%	7,1%	6,9%	6,8%	7,7%	7,4%	5,8%	4,2%	6,7%	4
Kuveyt	11,1%	12,4%	12,4%	12,4%	13,6%	15,3%	19,0%	24,3%	15,1%	2
Turkiye	10,6%	11,5%	10,6%	9,6%	10,9%	10,9%	14,8%	17,6%	12,1%	3
Ziraat			10,4%	10,2%	10,0%	11,5%	16,1%	22,7%	13,5%	3
Vakif				11,9%	13,7%	15,5%	11,1%	11,7%	12,8%	3
Emlak							13,2%	22,4%	17,8%	2
Török bankszektor	11,8%	11,3%	11,1%	11,1%	11,1%	11,2%	10,1%	8,0%	10,7%	

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) és a török bankszektor éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

9. ÁBRA: TŐKEÁTTÉTELI MUTATÓK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

A saját tőke és az idegen tőke megoszlása a bankbiztonságról ad információt. Az Emlak bank és a Kuveyt bank kivételével az összes bank változó tendenciát mutat, hol növekszik, hol csökken a mutató értéke. A török bankszektor tőkeáttételi mutatóinak alakulása 2019-től csökkenő tendenciát mutat, melyet az Albaraka bank értékei alulmúlnak. A többi bank értékei jóval magasabbak a bankszektor átlagánál.

A hitel tőkefedezettségi mutató megmutatja, hogy egy bank milyen mértékben képes fedezni az általa nyújtott hiteleket. Átlagos értéknek itt is a török bankszektor átlagolt eredményét vettem alapul és ehhez viszonyítva értékeltem a hat bank mutatószámainak az eredményeit. A kapott eredményeket a **8. táblázat** és a **10. ábra** mutatja.

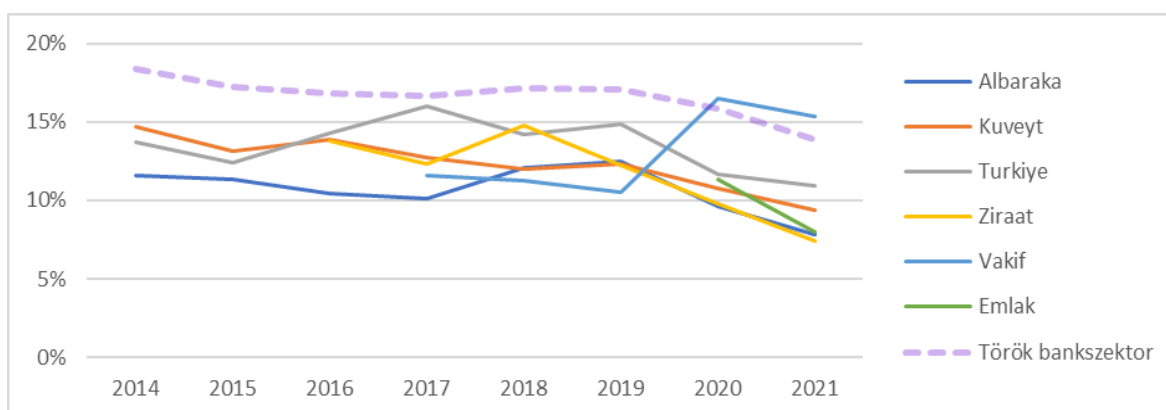
8. TÁBLÁZAT: HITEL TŐKEFEDEZETTSÉGI MUTATÓK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok százalékban

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Átlag	Osztályzat
Albaraka	11,6%	11,3%	10,4%	10,1%	12,1%	12,5%	9,6%	7,8%	10,7%	4
Kuveyt	14,7%	13,2%	13,8%	12,8%	12,0%	12,4%	10,8%	9,4%	12,4%	3
Turkiye	13,7%	12,4%	14,3%	16,0%	14,2%	14,8%	11,7%	10,9%	13,5%	3
Ziraat			13,8%	12,3%	14,8%	12,2%	9,8%	7,4%	11,7%	4
Vakif				11,6%	11,3%	10,5%	16,5%	15,4%	13,0%	3
Emlak							11,3%	8,0%	9,6%	4
Török bankszektor	18,4%	17,3%	16,8%	16,7%	17,1%	17,1%	15,8%	13,9%	16,6%	

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) és a török bankszektor éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

10. ÁBRA: HITEL TŐKEFEDEZETTSÉGI MUTATÓK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

Az Emlak bankot leszámítva a többi bank változó tendenciákat mutat. A Kuveyt bank, a Türkiye bank és a Vakif bank kapott 3-as értékelést. Minél nagyobb a kapott érték annál jobb.

4.1.2. Assets (Eszközök minősítése)

A bankok eredményes működésének szempontjából nélkülözhetetlen az eszközeik minőségének vizsgálata. A hat bank esetében vizsgálni fogom, hogy a nem teljesítő hitelek (NPL - Non-Performing Loans) aránya hogyan változik a teljes hitelállományhoz képest. A kapott eredményeket a **9. táblázat** és a **11. ábra** mutatja.

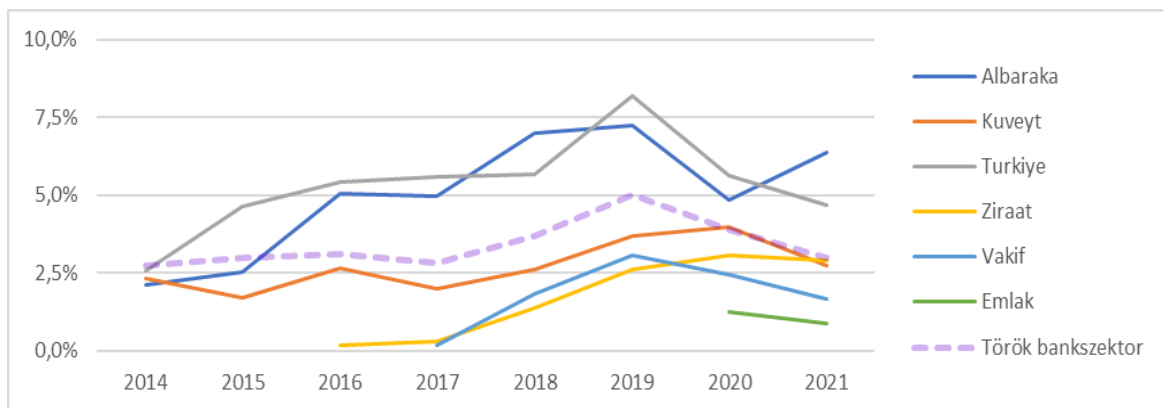
9. TÁBLÁZAT: NPL ARÁNYA AZ ÖSSZES HITELHEZ VISZONYÍTVÁ 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok százalékban

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Átlag	Osztályzat
Albaraka	2,1%	2,5%	5,1%	5,0%	7,0%	7,3%	4,9%	6,4%	5,0%	3
Kuveyt	2,3%	1,7%	2,6%	2,0%	2,6%	3,7%	4,0%	2,8%	2,7%	1
Turkiye	2,6%	4,6%	5,4%	5,6%	5,7%	8,2%	5,6%	4,7%	5,3%	3
Ziraat			0,2%	0,3%	1,4%	2,6%	3,1%	2,9%	1,7%	1
Vakif				0,2%	1,8%	3,1%	2,5%	1,7%	1,8%	1
Emlak							1,3%	0,9%	1,1%	1
Török bankszektor	2,7%	3,0%	3,1%	2,8%	3,7%	5,0%	3,9%	3,0%	3,4%	

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) és a török bankszektor éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

11. ÁBRA: NPL ARÁNYA AZ ÖSSZES HITELHEZ VISZONYÍTVÁ 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

Észrevehető, hogy az Albaraka és a Turkiye esetében az évek folyamán megugrottak a nem teljesítő hitelek arányai, vélhetően a bankok működésében negatív történések következtében. Az átlagolt értékek a Ziraat, Vakif, Kuveyt és Emlak bank esetében 3% alatt alakult, ezért őket 1-esre minősítettem, míg az Albaraka és a Turkiye bank 3-as osztályzatot kapott. Minél kisebb a nem teljesítő hitelek aránya annál jobb az adott bank minősítése.

A hitelállomány arányát az összes eszközhöz képest a **10. táblázat** és a **12. ábra** mutatja be.

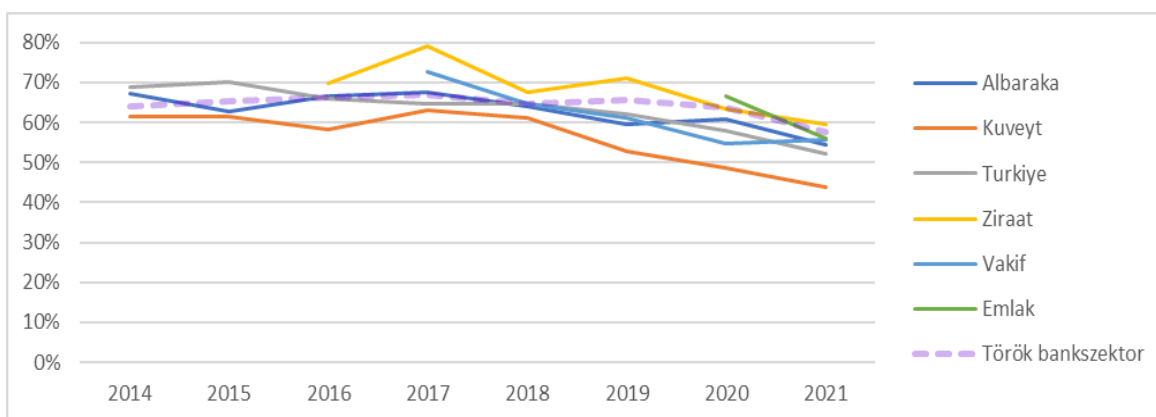
10. TÁBLÁZAT: HITELÁLLOMÁNY AZ ÖSSZES ESZKÖZHÖZ VISZONYÍTVA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok százalékban

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Átlag	Osztályzat
Albaraka	67,1%	62,8%	66,5%	67,5%	64,1%	59,6%	60,7%	54,4%	62,8%	2
Kuveyt	61,3%	61,5%	58,3%	63,0%	61,1%	52,9%	48,6%	43,9%	56,3%	3
Turkiye	68,8%	70,0%	66,0%	64,8%	64,8%	62,1%	57,8%	52,0%	63,3%	2
Ziraat			69,8%	79,3%	67,7%	71,2%	63,5%	59,6%	68,5%	3
Vakif				72,6%	64,7%	61,3%	54,8%	55,7%	61,8%	2
Emlak							66,6%	56,0%	61,3%	2
Török bankszektor	64,1%	65,2%	66,1%	66,9%	64,7%	65,5%	63,7%	57,5%	64,2%	

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) és a török bankszektor éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

12. ÁBRA: HITELÁLLOMÁNY AZ ÖSSZES ESZKÖZHÖZ VISZONYÍTVA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

Jól látható, hogy a táblázat adataiból és az ábrából is, hogy mind a hat bank hitelállomány aránya az összes eszközhöz viszonyítva 50% felett van. 2020-tól viszont a Vakif kivételével mindegyik bank csökkenő tendenciát mutat. Minél kisebb az érték annál jobb az adott bank minősítése, vagyis jó irányt követnek a bankok.

A bankoknak céltartalékot szükséges képezniük az esetlegesen felmerülő hitelezésből adódó veszteségekre.

11. TÁBLÁZAT: CÉLTARTALÉK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok millió török lírában

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Albaraka	233	252	234	265	90	135	201	312
Kuveyt	401	532	582	791	796	1 091	1 571	2 442
Turkiye	354	440	438	429	254	331	366	451
Ziraat			65	142	132	235	409	647
Vakif				114	141	191	303	388
Emlak							94	118
Összesen	987	1 224	1 319	1 742	1 413	1 983	2 944	4 359
Változás		+24,0%	+7,7%	+32,1%	-18,9%	+40,3%	+48,5%	+48,0%

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

A céltartalék képzése a kockázatok kezelésében nagyon fontos szerepet játszik. A **11. táblázatban** látható, hogy 2017-ig növekvő tendenciát mutatnak a bankok összesített értékei, majd 2018-ra lecsökken, ezt követően pedig 2019-től újból növekszik a képzett céltartalék.

4.1.3. Management (Vezetőség hatékonysága)

A bankok hatékonysága, intenzitása nagyban függ attól, hogy a vezetőség mennyire tudja felismerni a kockázatokat, valamint képes-e növelni a működést. Ennek vizsgálatára a költséghatékonysági mutatókat használtam.

A bankok működése során felmerülő összes bevétel és összes kiadás alakulását a **12.- és 13. táblázatban** fogom bemutatni.

12. TÁBLÁZAT: ÖSSZES BEVÉTEL ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok millió török lírában

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Albaraka	1 502	1 935	2 219	2 659	3 020	3 344	3 585	5 023
Kuveyt	2 019	2 565	3 110	3 851	5 998	7 472	9 328	13 035
Turkiye	2 170	2 780	2 981	2 903	3 938	4 537	4 504	6 383
Ziraat			391	981	2 091	3 594	4 191	6 260
Vakif				699	1 719	2 324	3 031	5 165
Emlak							1 000	2 329
Összesen	5 691	7 280	8 701	11 093	16 765	21 271	25 639	38 196
Változás		+27,9%	+19,5%	+27,5%	+51,1%	+26,9%	+20,5%	+49,0%
Török bankszektor	134 786	159 267	189 309	239 871	355 954	404 541	403 434	608 186
Változás		+18,2%	+18,9%	+26,7%	+48,4%	+13,6%	-0,3%	+50,8%

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) és a török bankszektor éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

Az egyik legjelentősebb tétel az összes bevétel, amely láthatóan évről évre növekvő tendenciát mutat a török iszlám bankoknál külön-külön, de összevontan is, viszont a török bankszektornál a 2020-as évre vonatkozólag csökkenés figyelhető meg.

13. TÁBLÁZAT: ÖSSZES KIADÁS ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok millió török lírában

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Albaraka	803	1 049	1 195	1 391	2 000	2 521	1 879	3 330
Kuveyt	878	1 096	1 441	1 717	2 850	3 976	3 119	5 405
Turkiye	1 072	1 376	1 472	1 451	2 192	2 596	2 023	3 959
Ziraat			210	538	1 320	2 226	2 123	4 745
Vakif				438	1 105	1 644	1 345	2 973
Emlak							372	532
Összesen	2 753	3 521	4 317	5 535	9 467	12 962	10 860	20 945
Változás		+27,9%	+22,6%	+28,2%	+71,0%	+36,9%	-16,2%	+92,9%
Török bankszektor	69 895	83 227	99 245	128 508	213 155	245 163	197 919	353 227
Változás		+19,1%	+19,2%	+29,5%	+65,9%	+15,0%	-19,3%	+78,5%

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) és a török bankszektor éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

A másik legfontosabb tétel az összes kiadás, amely szintén évről évre növekszik, kivéve 2020-ra, amikor is 16,2%-kal csökkent a bankok összevont értéke és 19,3%-kal csökkent a török bankszektor értéke.

A bevételarányos költségek alakulását a **14. táblázat** és a **13. ábra** mutatja be.

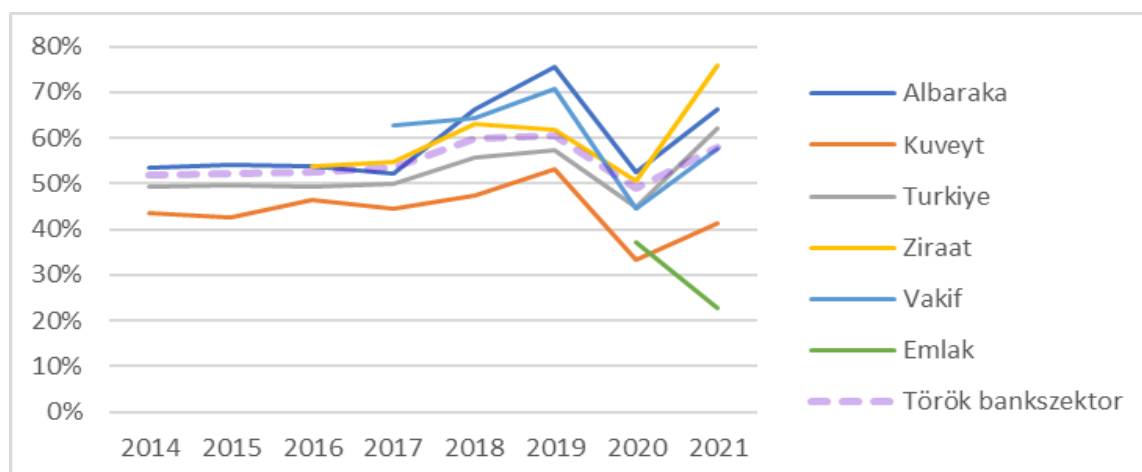
14. TÁBLÁZAT: BEVÉTELARÁNYOS KÖLTSÉG ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok százalékban

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Átlag	Osztályzat
Albaraka	53,5%	54,2%	53,9%	52,3%	66,2%	75,4%	52,4%	66,3%	59,3%	3
Kuveyt	43,5%	42,7%	46,3%	44,6%	47,5%	53,2%	33,4%	41,5%	44,1%	2
Turkiye	49,4%	49,5%	49,4%	50,0%	55,7%	57,2%	44,9%	62,0%	52,3%	3
Ziraat			53,7%	54,9%	63,1%	61,9%	50,6%	75,8%	60,0%	4
Vakif				62,6%	64,3%	70,7%	44,4%	57,6%	59,9%	3
Emlak							37,2%	22,9%	30,0%	2
Török bankszektor	51,9%	52,3%	52,4%	53,6%	59,9%	60,6%	49,1%	58,1%	54,7%	

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) és a török bankszektor éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

13. ÁBRA: BEVÉTELARÁNYOS KÖLTSÉG ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

Minél magasabb a százalékos eredmény, annál kevésbé működik eredményesen egy bank, vagyis a mutató azt mutatja meg, hogy a bevételek mekkora részét emésztik fel a költségek. Átlagos értéknek a török bankszektor átlagolt eredményét vettem alapul és ehhez viszonyítva értékeltem a hat bank mutatószámainak az eredményeit. Ennek következtében az egymáshoz viszonyított eredmények alapján a Kuveyt és az Emlak bank teljesített jobban, ezért őket kielégítőre osztályoztam.

A bevételarányos nyereség (16. táblázat, 14. ábra) vizsgálatához szükségem volt a bankok adózás előtti eredményeire is, amelyet a 15. táblázatban szemléltetek.

15. TÁBLÁZAT: ADÓZÁS ELŐTTI EREDMÉNY ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok millió török lírában

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Albaraka	326	377	264	289	168	87	324	81
Kuveyt	463	553	663	849	1 126	1 415	1 853	3 547
Turkiye	425	333	369	458	569	477	873	1 209
Ziraat			12	200	415	705	792	730
Vakif				170	414	442	842	1 666
Emlak							104	188
Összesen	1 214	1 263	1 308	1 965	2 693	3 127	4 788	7 422
Változás		+4,1%	+3,5%	+50,3%	+37,0%	+16,1%	+53,1%	+55,0%
Török bankszektor	31 010	32 068	45 945	58 916	63 358	57 115	71 021	111 047
Változás		+3,4%	+43,3%	+28,2%	+7,5%	-9,9%	+24,3%	+56,4%

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) és a török bankszektor éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

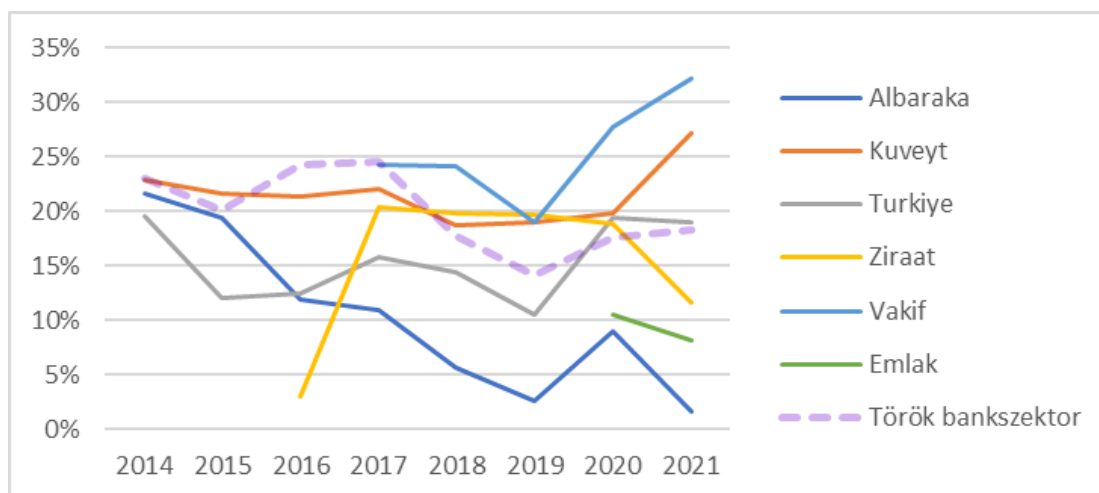
16. TÁBLÁZAT: BEVÉTELARÁNYOS NYERESÉG ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok százalékban

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Átlag	Osztályzat
Albaraka	21,7%	19,5%	11,9%	10,9%	5,6%	2,6%	9,0%	1,6%	10,3%	3
Kuveyt	22,9%	21,6%	21,3%	22,0%	18,8%	18,9%	19,9%	27,2%	21,6%	3
Turkiye	19,6%	12,0%	12,4%	15,8%	14,5%	10,5%	19,4%	18,9%	15,4%	3
Ziraat			3,0%	20,4%	19,8%	19,6%	18,9%	11,7%	15,6%	3
Vakif				24,3%	24,1%	19,0%	27,8%	32,2%	25,5%	2
Emlak							10,4%	8,1%	9,3%	4
Török bankszektor	23,0%	20,1%	24,3%	24,6%	17,8%	14,1%	17,6%	18,3%	20,0%	

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) és a török bankszektor éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

14. ÁBRA: BEVÉTELARÁNYOS NYERESÉG ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

A működési hatékonyságot tükrözi az adózás előtti eredmény a teljes bevételhez viszonyított aránya, vagyis mekkora részét teszi ki a nyereség a bevételeknek. Minél nagyobb a kapott érték, annál jobb.

A következő lépésben az eszközarányos költségeket fogom vizsgálni, amelyet a **17. táblázatban** és a **15. ábrán** mutatok be.

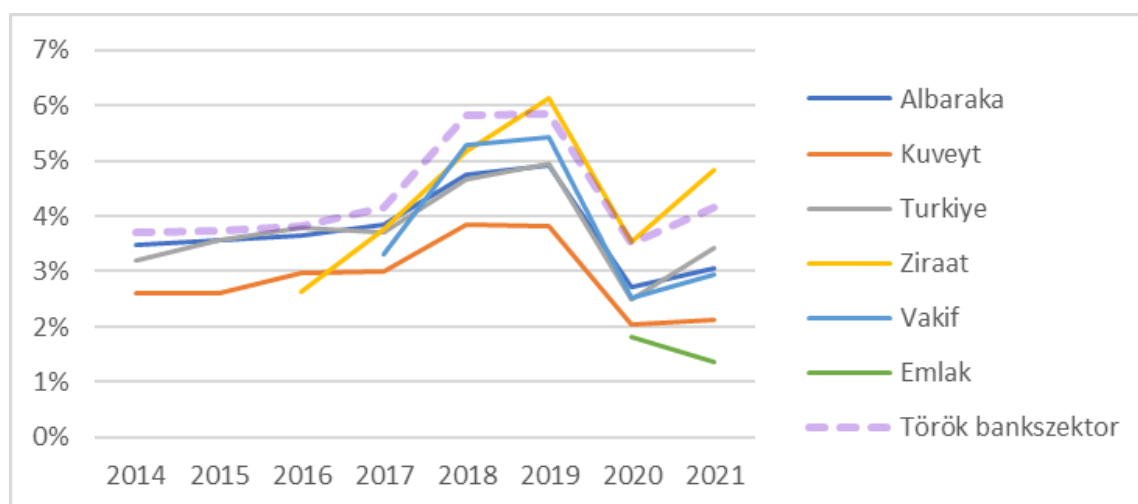
17. TÁBLÁZAT: ESZKÖZARÁNYOS KÖLTSÉG ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok százalékban

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Átlag	Osztályzat
Albaraka	3,5%	3,6%	3,6%	3,8%	4,7%	4,9%	2,7%	3,1%	3,7%	2
Kuveyt	2,6%	2,6%	3,0%	3,0%	3,8%	3,8%	2,0%	2,1%	2,9%	2
Turkiye	3,2%	3,6%	3,8%	3,7%	4,7%	5,0%	2,5%	3,4%	3,7%	2
Ziraat			2,6%	3,8%	5,2%	6,1%	3,5%	4,8%	4,3%	3
Vakif				3,3%	5,3%	5,4%	2,5%	3,0%	3,9%	2
Emlak							1,8%	1,4%	1,6%	2
Török bankszektor	3,7%	3,7%	3,8%	4,2%	5,8%	5,8%	3,5%	4,2%	4,3%	

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) és a török bankszektor éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

15. ÁBRA: ESZKÖZARÁNYOS KÖLTSÉG ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

Az eszközarányos költségek nem más, mint az összes kiadás az összes eszközhöz viszonyított értéke. Az eredményeket nézve megállapítható, hogy az Emlak bank kivételével mindegyik változó tendenciát mutat, de 2020 után növekedésnek indul, ami negatívum, mivel az érték minél kisebb annál jobb.

4.1.4. Earnings (Jövedelmezőség)

Választ kaphatunk az alábbi jövedelmezőségi mutatók használatával arra, hogy milyen eredményes a gazdálkodás, vagyis a rendelkezésre álló források, valamint az ezekből megszerzett eszközöket milyen eredményesen használják fel nyereség termelésére.

A ROE mutató kiszámításához (19. táblázat, 16. ábra) szükségem volt a bankok adózás utáni eredményeire, amelyeket a 18. táblázatban szerepeltetek.

18. TÁBLÁZAT: ADÓZÁS UTÁNI EREDMÉNY ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok millió török lírában

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Albaraka	253	303	218	237	134	63	255	104
Kuveyt	370	445	542	674	870	1 110	1 400	2 502
Turkiye	334	261	296	375	445	378	676	921
Ziraat			12	159	325	517	639	559
Vakif				138	325	325	667	1 239
Emlak							81	143
Összesen	957	1 009	1 068	1 583	2 099	2 393	3 717	5 468
Változás		+5,4%	+5,9%	+48,3%	+32,6%	+14,0%	+55,3%	+47,1%
Török bankszektor	24 388	25 373	36 489	47 097	51 687	46 744	54 786	87 483
Változás		+4,0%	+43,8%	+29,1%	+9,7%	-9,6%	+17,2%	+59,7%

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) és a török bankszektor éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

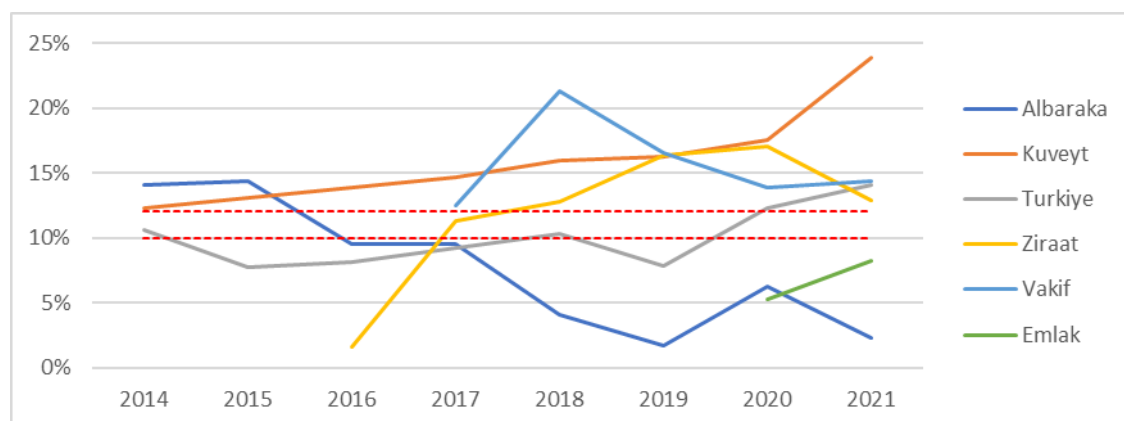
19. TÁBLÁZAT: ROE MUTATÓ ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok százalékban

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Átlag	Osztályzat
Albaraka	14,1%	14,4%	9,5%	9,6%	4,1%	1,7%	6,3%	2,3%	7,7%	5
Kuveyt	12,3%	13,1%	13,9%	14,7%	16,0%	16,3%	17,5%	23,9%	15,9%	2
Turkiye	10,6%	7,8%	8,1%	9,2%	10,3%	7,8%	12,3%	14,0%	10,0%	4
Ziraat			1,6%	11,3%	12,8%	16,3%	17,1%	12,9%	12,0%	3
Vakif				12,5%	21,3%	16,6%	13,9%	14,4%	15,7%	2
Emlak							5,2%	8,3%	6,8%	5

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

16. ÁBRA: ROE MUTATÓ ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

A sajáttőke-arányos megtérülés, azaz a ROE megmutatja, hogy a befektetett saját tőke mekkora jövedelmezőségű. Az elégséges ROE mutató értéke 10-12% körüli, amelyet a grafikonon is ábrázoltam (-----). Látható, hogy 2021-re az Emlak és az Albaraka bank kivételével a többi bank hozta az elvárt értéket.

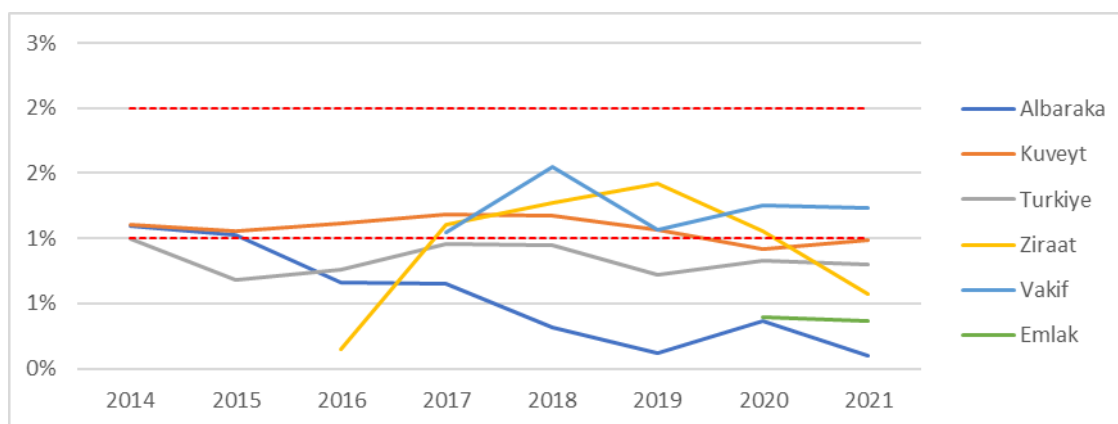
A ROA mutató alakulását a **20. táblázat** és a **17. ábra** mutatja be.

20. TÁBLÁZAT: ROA MUTATÓ ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

	adatok százalékban									
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Átlag	Osztályzat
Albaraka	1,1%	1,0%	0,7%	0,7%	0,3%	0,1%	0,4%	0,1%	0,5%	4
Kuveyt	1,1%	1,1%	1,1%	1,2%	1,2%	1,1%	0,9%	1,0%	1,1%	3
Turkiye	1,0%	0,7%	0,8%	1,0%	0,9%	0,7%	0,8%	0,8%	0,8%	4
Ziraat			0,2%	1,1%	1,3%	1,4%	1,1%	0,6%	0,9%	4
Vakif				1,0%	1,6%	1,1%	1,3%	1,2%	1,2%	3
Emlak							0,4%	0,4%	0,4%	5

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

17. ÁBRA: ROA MUTATÓ ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

Az eszközarányos jövedelem, azaz a ROA megmutatja, hogy a bankok milyen hatékonyan használják az eszközeiket. A mutató értékét 1-2% között (-----) találják megfelelőnek. 2021-re látható, hogy a Vakif bank teljesít csak az értékhatárokon belül.

A nettó működési haszonrés kiszámításához szükségem van a teljes működésből származó bevételekre (**21. táblázat**) és a teljes működésből származó kiadásokra (**22. táblázat**).

21. TÁBLÁZAT: TELJES MŰKÖDÉSŐL SZÁRMAZÓ BEVÉTEL ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok millió török líraban

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Albaraka	978	1 188	1 356	1 584	1 937	1 990	2 768	3 379
Kuveyt	1 570	1 990	2 292	2 852	4 609	6 025	7 779	11 300
Turkiye	1 443	1 692	2 066	1 914	2 579	2 919	3 591	4 161
Ziraat			233	488	1 117	1 710	2 513	2 428
Vakif				457	972	1 393	2 282	3 610
Emlak							500	801
Összesen	3 991	4 870	5 947	7 295	11 214	14 037	19 434	25 680
Változás		+22,0%	+22,1%	+22,7%	+53,7%	+25,2%	+38,4%	+32,1%
Török bankszektor	88 994	99 187	121 108	138 814	150 154	198 990	252 807	329 345
Változás		+11,5%	+22,1%	+14,6%	+8,2%	+32,5%	+27,0%	+30,3%

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) és a török bankszektor éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

22. TÁBLÁZAT: TELJES MŰKÖDÉSŐL SZÁRMAZÓ KIADÁS ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok millió török líraban

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Albaraka	652	811	1 092	1 295	1 769	1 903	2 444	3 298
Kuveyt	1 107	1 436	1 629	2 003	3 482	4 610	5 927	7 753
Turkiye	1 018	1 359	1 697	1 456	2 009	2 442	2 718	2 952
Ziraat			192	288	702	1 004	1 720	1 698
Vakif				287	558	950	1 440	1 944
Emlak							277	613
Összesen	2 777	3 607	4 610	5 329	8 520	10 910	14 526	18 258
Változás		+29,9%	+27,8%	+15,6%	+59,9%	+28,0%	+33,1%	+25,7%
Török bankszektor	57 984	68 426	76 742	82 415	120 195	147 918	189 123	233 321
Változás		+18,0%	+12,2%	+7,4%	+45,8%	+23,1%	+27,9%	+23,4%

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) és a török bankszektor éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

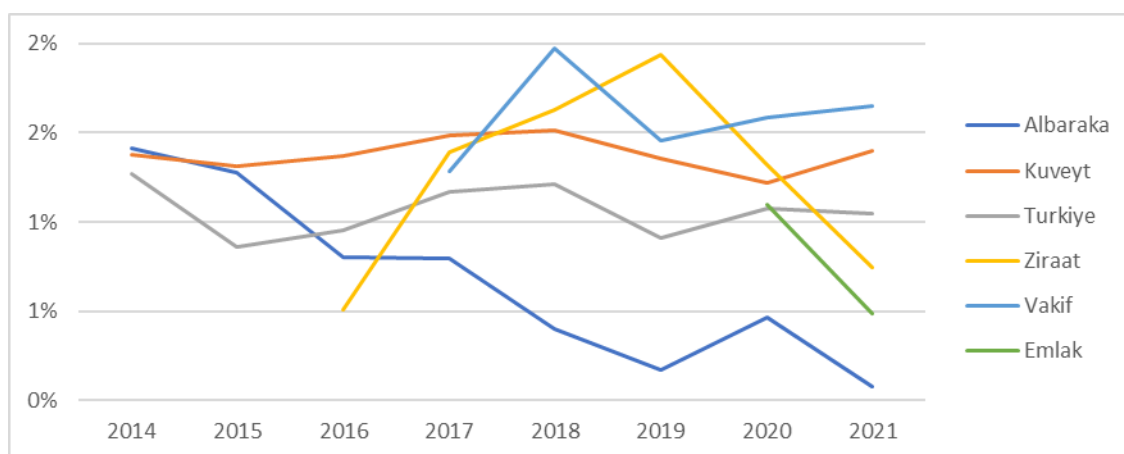
23. TÁBLÁZAT: NETTÓ MŰKÖDÉSI HASZONRÉS ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok százalékban

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Átlag	Osztályzat
Albaraka	1,4%	1,3%	0,8%	0,8%	0,4%	0,2%	0,5%	0,1%	0,7%	4
Kuveyt	1,4%	1,3%	1,4%	1,5%	1,5%	1,4%	1,2%	1,4%	1,4%	3
Turkiye	1,3%	0,9%	1,0%	1,2%	1,2%	0,9%	1,1%	1,0%	1,1%	3
Ziraat			0,5%	1,4%	1,6%	1,9%	1,3%	0,7%	1,3%	4
Vakif				1,3%	2,0%	1,5%	1,6%	1,7%	1,6%	3
Emlak							1,1%	0,5%	0,8%	4
Török bankszektor	1,6%	1,4%	1,7%	1,8%	0,8%	1,2%	1,1%	1,1%	1,4%	

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) és a török bankszektor éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

18. ÁBRA: ISZLÁM TÖRÖK BANKOK NETTÓ MŰKÖDÉSI HASZONRÉSEINEK ALAKULÁSA

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

A teljes működés bevételeiből levonva a teljes működés kiadásait, majd az így kapott összeget az összes eszköz értékével elosztva kapjuk meg a nettó működési hasznot, amelyet a **23. táblázat** és a **18. ábra** mutat meg. 2021-re láthatóan csak a Kuveyt és a Vakif bank tudott javítani az eredményén, a többi bank csökkenő tendenciát mutat.

4.1.5. Liquidity (Likviditás)

Az alábbi táblázatok a bankok likvid eszközeit mutatja be.

24. TÁBLÁZAT: KÉSZPÉNZ ÉS KÖZPONTI BANKNÁL LÉVŐ BETÉTSZÁMLÁK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok millió török lírában

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Albaraka	3 129	4 905	4 999	5 757	5 918	8 796	13 235	26 499
Kuveyt	6 585	7 569	8 303	8 933	10 436	18 893	24 648	65 455
Turkiye	5 157	5 373	5 669	6 084	8 598	8 109	12 661	24 205
Ziraat			1 201	1 644	2 007	2 894	5 477	15 291
Vakif				2 190	4 136	2 932	9 358	18 316
Emlak							2 267	6 236
Összesen	14 870	17 846	20 172	24 608	31 096	41 624	67 645	156 002
Változás		+20,0%	+13,0%	+22,0%	+26,4%	+33,9%	+62,5%	+130,6%
Török bankszektor	214 596	251 700	289 438	340 881	372 246	388 535	610 530	1 284 756
Változás		+17,3%	+15,0%	+17,8%	+9,2%	+4,4%	+57,1%	+110,4%

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) és a török bankszektor éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

25. TÁBLÁZAT: ÉRTÉKESÍTHETŐ PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok millió török lírában

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Albaraka	1 648	2 483	2 158	1 511	5 217	4 187	3 413	5 296
Kuveyt	2 668	3 583	4 698	3 576	6 420	6 991	5 809	14 523
Turkiye	573	225	562	307	1 435	3 604	7 146	7 000
Ziraat			468	279	803	916	4 800	3 350
Vakif				514	1 394	1 956	687	2 331
Emlak							911	1 533
Összesen	4 888	6 291	7 886	6 188	15 268	17 655	22 767	34 034
Változás		+28,7%	+25,4%	-21,5%	+146,7%	+15,6%	+29,0%	+49,5%
Török bankszektor	48 114	61 849	67 061	82 155	109 998	136 967	129 683	319 818
Változás		+28,5%	+8,4%	+22,5%	+33,9%	+24,5%	-5,3%	+146,6%

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) és a török bankszektor éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

26. TÁBLÁZAT: BANKKÖZI BETÉTEK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok millió török lírában

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Albaraka	660	1 052	1 383	1 349	1 230	2 015	1 163	752
Kuveyt	2 204	2 330	3 593	4 428	6 396	12 630	20 795	32 165
Turkiye	1 976	2 285	3 281	3 729	3 107	5 005	8 377	17 177
Ziraat			415	524	2 387	1 304	5 146	8 590
Vakif				696	1 442	4 185	9 998	17 215
Emlak							1 164	4 173
Összesen	4 840	5 666	8 672	10 726	14 562	25 139	46 644	80 073
Változás		+17,1%	+53,0%	+23,7%	+35,8%	+72,6%	+85,5%	+71,7%
Török bankszektor	225 968	242 932	244 026	269 089	256 891	364 907	570 151	832 587
Változás		+7,5%	+0,5%	+10,3%	-4,5%	+42,0%	+56,2%	+46,0%

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) és a török bankszektor éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

Szemmel látható a **24. táblázatban**, hogy a *Készpénz és a Központi banknál lévő betétszámlák* jelentik a bankok likvid eszközeinek nagyrészét az Értékesíthető pénzügyi eszközök (**25. táblázat**) és a bankközi betétek (**26. táblázat**) mellett.

A likviditási mutató (**27. táblázat, 19. ábra**) megmutatja a bankok rövid lejáratú kötelezettéseinek a fedezetét. Annál likvidebb egy bank minél magasabb a mutató értéke.

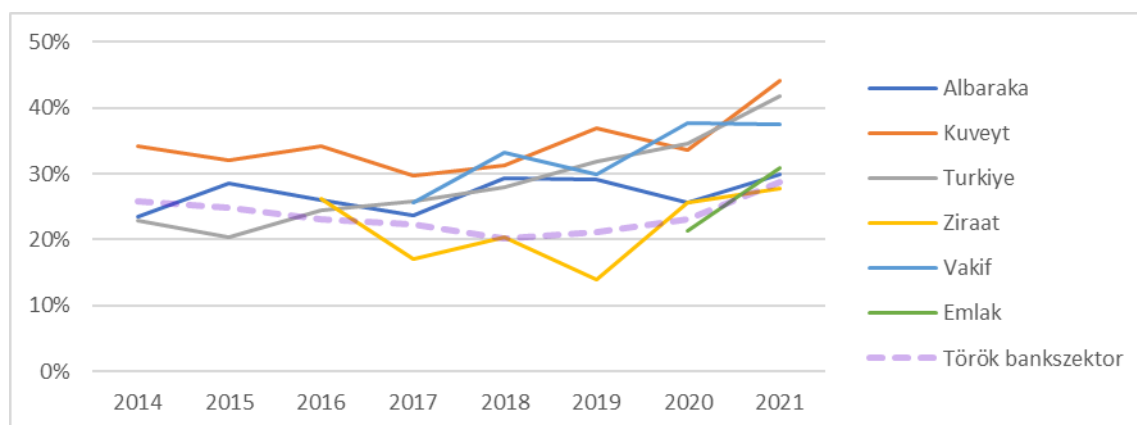
27. TÁBLÁZAT: LIKVIDITÁSI MUTATÓK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok százalékban

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Átlag	Osztályzat
Albaraka	23,6%	28,5%	26,0%	23,8%	29,3%	29,2%	25,7%	29,9%	27,0%	2
Kuveyt	34,2%	32,1%	34,2%	29,6%	31,3%	36,9%	33,7%	44,1%	34,5%	2
Turkiye	23,0%	20,4%	24,5%	25,9%	27,9%	31,9%	34,6%	41,8%	28,8%	2
Ziraat			26,2%	17,0%	20,4%	14,1%	25,6%	27,7%	21,8%	3
Vakif				25,7%	33,3%	29,9%	37,7%	37,6%	32,8%	2
Emlak							21,3%	30,8%	26,1%	2
Török bankszektor	25,9%	24,9%	23,1%	22,4%	20,2%	21,2%	23,1%	28,7%	23,7%	

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) és a török bankszektor éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

19. ÁBRA: LIKVIDITÁSI MUTATÓK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

Az iszlám török bankok likvid eszközei arányának változásával magyarázható a likviditási mutató hullámzó értéke.

28. TÁBLÁZAT: BETÉTEK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok millió török lírában

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Albaraka	16 643	20 346	23 155	25 310	28 623	39 769	51 613	91 237
Kuveyt	22 145	28 123	31 902	39 857	53 986	85 494	122 173	212 105
Turkiye	19 113	22 177	21 065	22 030	26 862	39 975	57 391	84 478
Ziraat			5 636	10 025	15 151	25 457	46 386	77 934
Vakif				10 088	15 182	22 953	39 566	73 625
Emlak							11 677	26 793
Összesen	57 901	70 646	81 758	107 311	139 806	213 649	328 807	566 172
Változás		+22,0%	+15,7%	+31,3%	+30,3%	+52,8%	+53,9%	+72,2%
Török bankszektor	1 057 638	1 250 698	1 462 844	1 713 185	2 036 665	2 474 956	3 308 203	5 011 889
Változás		+18,3%	+17,0%	+17,1%	+18,9%	+21,5%	+33,7%	+51,5%

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) és a török bankszektor éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

A **28. táblázatban** látható, hogy a bankok forrásainak összesített értéke évről évre növekedést mutatnak.

Széles körben használt a finanszírozási struktúrában a hitel/betét mértéke, amelyet a **29. táblázatban** és a **20. ábrán** mutatok be. A magas érték akadályozza a hitelezést.

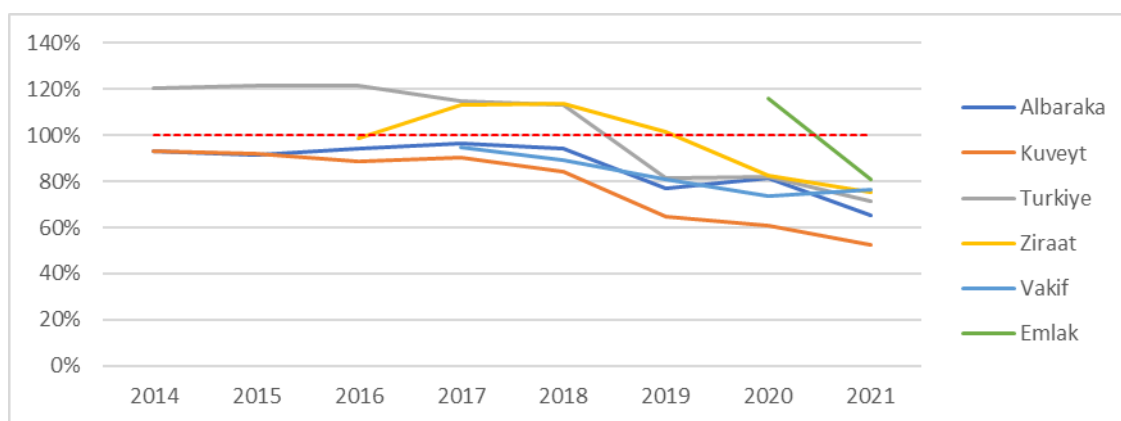
29. TÁBLÁZAT: HITEL/BETÉT ARÁNY (LDR) ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok százalékban

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Átlag	Osztályzat
Albaraka	93,0%	91,2%	94,3%	96,6%	94,5%	77,0%	81,5%	65,0%	86,7%	1
Kuveyt	92,9%	91,9%	88,6%	90,3%	84,0%	64,6%	60,6%	52,5%	78,2%	1
Turkiye	120,6%	121,8%	121,5%	115,0%	113,5%	81,5%	82,0%	71,2%	103,4%	3
Ziraat			98,6%	113,5%	113,8%	101,8%	82,4%	75,2%	97,5%	2
Vakif				95,0%	89,4%	81,0%	73,6%	76,2%	83,0%	1
Emlak							116,2%	81,1%	98,6%	2

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

20. ÁBRA: HITEL/BETÉT ARÁNY (LDR) ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

A normál érték, azaz a 100% (----) fölötti eredmény már likviditási kockázatot is jelenthet, hiszen ilyenkor a hitelek nagysága meghaladja a betétek értékét. Ilyenkor a bankok agresszív üzletpolitikát folytattak. Látható, hogy a Ziraat, Türkiye és az Emlak bank lépte át ezt a határt, ezért őket nem osztályoztam erősre.

A bankközi likviditási mutató (30. táblázat, 21. ábra) segít abban, hogy képet kapjunk az iszlám török bankok bankközi helyzetéről.

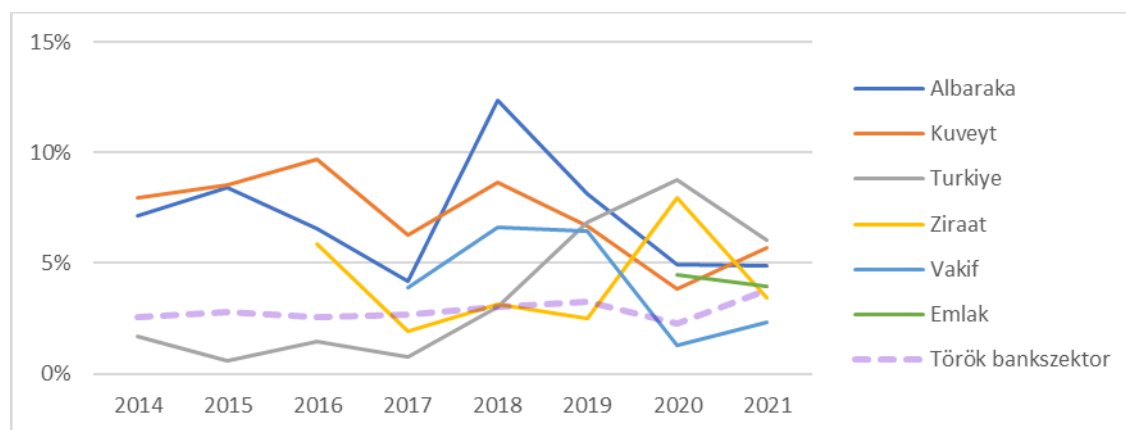
30. TÁBLÁZAT: BANKKÖZI LIKVIDITÁSI MUTATÓK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

adatok százalékban

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Átlag	Osztályzat
Albaraka	7,2%	8,4%	6,6%	4,2%	12,4%	8,1%	4,9%	4,9%	7,1%	1
Kuveyt	8,0%	8,5%	9,7%	6,3%	8,6%	6,7%	3,8%	5,7%	7,2%	1
Turkiye	1,7%	0,6%	1,4%	0,8%	3,1%	6,9%	8,8%	6,1%	3,7%	2
Ziraat			5,9%	1,9%	3,2%	2,5%	8,0%	3,4%	4,1%	1
Vakif				3,9%	6,7%	6,4%	1,3%	2,3%	4,1%	1
Emlak							4,5%	4,0%	4,2%	1
Török bankszektor	2,5%	2,8%	2,6%	2,7%	3,0%	3,3%	2,3%	3,8%	2,9%	

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) és a török bankszektor éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

21. ÁBRA: BANKKÖZI LIKVIDITÁSI MUTATÓK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT

Forrás: A török iszlám bankok éves jelentései (2014-2021) alapján, saját szerkesztés

Hasonló eredményeket mutat a hat bank, de a Turkiye bank valamelyest lemaradást mutat, ezért rajta kívül mindegyiket erősre osztályoztam.

4.2. Eredmény

Mind a hat iszlám török bank átlagolt osztályzatai alapján értékeltem a kapott eredményeket. A **31. táblázatban** olvasható a különböző osztályozási szintek összesített tartománya, leírása és azok jelentése.

31. TÁBLÁZAT: ÖSSZESÍTETT CAMEL MINŐSÍTÉS

Értékelés	Összetett tartomány	Leírás	Jelentése
1	1.00 - 1.49	Erős	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Alapvetően minden tekintetben egészséges ◆ A megállapítások kisebb jelentőségűek és rutinszerűen kezelhetők ◆ Ellenálló a külső gazdasági és pénzügyi zavarokkal szemben ◆ Nincs ok felügyeleti aggodalomra
2	1.5 - 2.49	Elégséges	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Alapvetően szilárd ◆ A megállapítások kisebb jelentőségűek és rutinszerűen kezelhetők ◆ Stabil és jól bírja az üzleti ingadozásokat ◆ A felügyeleti aggályok a megállapítások kijavításának mértékére korlátozódnak
3	2.50 - 3.49	Fair	<ul style="list-style-type: none"> ◆ A pénzügyi, működési vagy megfelelési hiányosságok a közepesen súlyosaktól a nem kielégítőig terjednek ◆ Érzékeny a kedvezőtlen üzleti feltételek kialakulására ◆ Könnyen romlik, ha az intézkedések nem hatékonyak a gyengeségek kijavításában. ◆ Felügyeleti aggályok és a szokásosnál több felügyelet a hiányosságok kezelésére
4	3.50 - 4.49	Marginális	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Súlyos pénzügyi hiányosságok mérsékelt volumene ◆ Bizonytalan és nem biztonságos körülmények létezhetnek, amelyeket nem kezelnek kielégítően ◆ Korrekciók nélkül ezek a feltételek tovább fejlődhetnek, és ronthatják a jövőbeli életképességet ◆ Nagy a hibalehetőség ◆ Szoros felügyeleti felügyelet és határozott terv a hiányosságok kijavítására
5	4.50 - 5.00	Nem kielégítő	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Nagy azonnali vagy rövid távú valószínűségű meghiúsulás ◆ A hiányosságok súlyossága olyan kritikus, hogy sürgős segítségre van szükség a részvényesek vagy más pénzügyi források részéről ◆ Azonnali korrekciós intézkedések nélkül valószínűleg felszámolásra, egyesülésre vagy felvásárlásra lesz szükség

Forrás: Masood et al., 2016, saját szerkesztés

A végső eredményt a **32. táblázat** tartalmazza. A hat iszlám török bank átlagolt eredményei alapján **2,49** a végösszeg, tehát **elégséges** az iszlám török bankok teljesítménye.

32. TÁBLÁZAT: CAMEL EREDMÉNY

	C	A	M	E	L	Átlag
Albaraka	3,00	2,50	2,67	4,33	1,33	2,77
Kuveyt	2,00	2,00	2,33	2,67	1,33	2,07
Turkiye	2,33	2,50	2,67	3,67	2,33	2,70
Ziraat	3,00	2,00	3,33	3,67	2,00	2,80
Vakif	2,33	1,50	2,33	2,67	1,33	2,03
Emlak	2,33	1,50	2,67	4,67	1,67	2,57
Átlag	2,50	2,00	2,67	3,61	1,67	2,49

Forrás: A számításaim alapján, saját szerkesztés

Végezetül a CAMEL elemzési módszer öt szempontja alapján kijött eredményeket bankonként átlagoltam, majd a kapott értékek alapján rangsoroltam őket. Az eredmény a következő:

RANGSOR	BANK	ÉRTÉK
1	Vakıf Katılım Bankası A.Ş.	2,03
2	Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.	2,07
3	Türkiye Emlak Katılım Bankası A.Ş.	2,57
4	Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.	2,70
5	Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş.	2,77
6	Ziraat Katılım Bankası A.Ş.	2,80

Forrás: saját eredmények alapján

Az eredmény alapján látható, hogy mindegyik bank teljesítménye 2-3 között van, ami az elégséges szint, „alapvetően szilárd”, „stabil”, „a felügyeleti aggályok a megállapítások kijavításának mértékére korlátozódnak”. Ez vonatkozik a teljes török iszlám bankrendszerre is a vizsgált (2014-2021-es) időszakra.

5. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK

A CAMEL elemzés alapján az iszlám török bankok tőkemegfelelési mutatója biztonságos szinten van, mivel az átlagos tőkemegfelelési mutatójuk meghaladja a 8%-ot és jóval a török bankszektor átlaga felett van. A saját tőke összege évről évre növekszik, ami a részvényesek bizalmának erősödésének, tőkeemeléseknek és a nyereség visszaforgatásának köszönhető. A hitel tőkefedezettségi mutató mutatószámok változóak, de az átlagos értékelés a török bankszektor átlaga felett van. A bankok mérlegfőösszegei évről évre növekednek, és a bankok hitelezési aktivitása nem mutat visszaesést.

Javaslatom az iszlám török bankok számára az lenne, hogy folytassák a saját tőkéjük növelését, mivel ez hosszú távú fizetőképességük egyik kulcsfontosságú faktora. Emellett ajánlott lenne, hogy a bankok további figyelmet fordítsanak a hitel tőkefedezettségi mutatóra, mivel ez mutatja, hogy milyen mértékben képesek fedezni az általuk nyújtott hiteleket. A bankoknak érdemes továbbá ellenőrizniük, hogy az idegen tőke és a saját tőke megoszlása megfelelő arányban van-e, mivel ez szintén fontos tényező a bankbiztonság szempontjából.

Az eszközök minősítése és a céltartalék képzése két kulcsfontosságú tényező a bankok eredményes működéséhez. Az NPL arány és az eszköz minősítése közötti összefüggés alapján, javaslom, hogy a bankok továbbra is folytassák az eddigi gyakorlat szerinti kockázatkezelési tevékenységeket, és igyekezzenek megelőzni a negatív történéseket. Továbbá, a céltartalék képzése is kiemelten fontos a bankok számára, hiszen a kockázatok kezelése szempontjából biztosítja a megfelelő fedezetet a hitelezési tevékenységekhez. Javaslatom erre vonatkozóan, hogy a bankok folyamatosan ellenőrizzék és javítsák az értékvesztési és céltartalék képzési folyamatokat, valamint biztosítsák a megfelelő szintű tartalékot a váratlan veszteségek kezeléséhez.

A szakdolgozati elemzés alapján megállapítható, hogy a bankok működése kevésbé hatékony, mivel a bevételek nagy részét elnyelik a költségek. A török bankszektor átlagolt eredményeihez viszonyítva a Kuveyt, a Vakif és az Emlak bank teljesített a legjobban, míg a többi bank átlagos eredményeket mutatott.

A működési hatékonyságot tükröző adózás előtti eredmény a teljes bevételhez viszonyított aránya alapján, minél nagyobb az érték, annál jobb a bank teljesítménye. Az eszközarányos költségek változása alapján megállapítható, hogy kivéve az Emlak bankot, az összes bank esetében növekvő tendencia figyelhető meg a kiadások összes eszközhöz viszonyított értékében, ami negatívum.

Ezen információk alapján javasolt, hogy a bankok vizsgálják felül költségeiket és hatékonyabb működési stratégiákat dolgozzanak ki a hatékonyság növelése érdekében. Emellett a bankoknak érdemes lehet figyelemmel kísérniük az eszközarányos költségek alakulását és azokat csökkenteni, hogy javítsák az üzleti eredményüket.

A jövedelmezőségi mutatók alapján látható, hogy a török bankok között jelentős eltérések vannak a hatékonyság és nyereség tekintetében. A ROE mutató szerint a legtöbb bank nem teljesíti az átlagos elvárt értéket, azonban az eszközarányos jövedelem (ROA) mutatóban is jelentős a kihívás. A legtöbb bank nem tudja hatékonyan használni az eszközeit a nyereségtermeléshez.

Ezen a ponton fontos lenne, hogy a bankok megvizsgálják a működési költségeiket és a hatékonyságukat az eszközhasználat terén, hogy javíthassák a jövedelmezőségüket. Azonban, mivel a Vakif és Kuveyt bankok teljesítenek az ROA mutatóban, érdemes lehet tanulmányozni azokat a gyakorlatokat és stratégiákat, amelyek ezen bankoknál működnek, és azokat bevezetni más bankoknál is.

Továbbá, a nettó működési haszon mutatója is azt mutatja, hogy csak a Vakif és a Kuveyt bank tudott javítani az eredményein, ami azt jelzi, hogy a többi banknak tovább kellene javítania a költséghatékonyságukat, és hatékonyabban kellene használnia az eszközeit.

Összességében, a bankoknak javasolható, hogy tanulmányozzák a sikeres bankokat, hogy megtudják, hogyan lehet javítani a hatékonyságukat és növelni a jövedelmezőségüket. Ezenkívül, a költséghatékonyság javítása és az eszközhasználat hatékonyabbá tétele is kulcsfontosságú ahhoz, hogy javuljon a bankok nyeresége.

Végezetül az iszlám török bankok likvid eszközei jelentős részt képviselnek a készpénzben és a központi banknál lévő betétszámlákon keresztül. A likviditási mutató hullámzó értéke az iszlám török bankok likvid eszközeinek arányának változásával magyarázható. A bankok forrásai évről évre növekednek. Az iszlám török bankok hitel/betét aránya a normál érték felett van, azaz 100% felett, ami likviditási kockázatot jelenthet. Mindazonáltal az átlagos CAMEL minősítés szerint az iszlám török bankok teljesítménye fair.

Utolsó javaslatként azt fogalmaznám meg, hogy az iszlám török bankoknak érdemes lehetne azon dolgozniuk, hogy csökkentsék hitel/betét arányukat és növeljék likvid eszközeik arányát. Ez csökkentheti a likviditási kockázatot és elősegítheti a hitelezést. Ezenkívül fontos lehet, hogy a bankok folyamatosan ellenőrizzék és frissítsék finanszírozási struktúrájukat annak érdekében, hogy biztosítsák likviditásuk stabilitását.

6. ÖSSZEFOGLALÁS

A bankok rendszeres vizsgálata és értékelése alapvető fontosságú a pénzügyi rendszer stabilitásának fenntartása érdekében. A szakdolgozat célja Törökország pénzügyi szektorának vizsgálata, mivel az ország gazdasága a térség egyik vezető gazdasága, és a török pénzügyi szervezetek jelentős szerepet játszanak a régió pénzügyi stabilitásának fenntartásában.

A török iszlám bankok értékelése eddig nem volt alaposan elemzett téma, ezért fontos, hogy feltárásra kerüljenek a török iszlám bankok működésének erősségei és gyengeségei, és ezen alapulóan segítséget kapjanak a fejlesztéseik tervezésében.

A szakdolgozat vizsgálati módszere, mely CAMEL alapú rangsorolás, lehetővé teszi a török iszlám bankok komplex értékelését, ami figyelembe veszi az összes szempontot, beleértve a pénzügyi stabilitást, a működési hatékonyságot és a hitelminőséget.

A vizsgálatom eredménye, hogy a CAMEL elemzés alapján az iszlám török bankok 2,49 pontos értékelést kaptak, vagyis működésük elégséges.

A kapott részeredmények alapján azonban javasolt, hogy a török bankok vizsgálják felül költségeiket és hatékonyabb működési stratégiákat dolgozzanak ki a hatékonyság növelése érdekében. Emellett a bankoknak érdemes lehet figyelemmel kísérniük az eszközarányos költségek alakulását és azokat csökkenteni, hogy javítsák az üzleti eredményüket.

A török bankoknak az is javasolható, hogy tanulmányozzák a sikeres bankokat, hogy megtudják, hogyan lehet javítani a hatékonyságukat és növelni a jövedelmezőségüket. Ezenkívül, a költséghatékonyság javítása és az eszközhasználat hatékonyabbá tétele is kulcsfontosságú ahhoz, hogy javuljon a bankok nyeresége.

Utolsó javaslatként azt fogalmaztam meg, hogy az iszlám török bankoknak érdemes lehetne azon dolgozniuk, hogy csökkentsék hitel/betét arányukat és növeljék likvid eszközeik arányát. Ez csökkentheti a likviditási kockázatot és elősegítheti a hitelezést. Ezenkívül fontos lehet, hogy a bankok folyamatosan ellenőrizzék és frissítsék finanszírozási struktúrájukat annak érdekében, hogy biztosítsák likviditásuk stabilitását.

7. FELHASZNÁLT IRODALOM

Könyvek, folyóiratok:

1. Alrifai, T. (2015): *Islamic Finance and the New Financial System: An Ethical Approach to Preventing Future Financial Crises*, John Wiley & Sons Singapore Pte. Ltd., ISBN: 978-1-118-99063-6, 280 p.
2. Baka I. - Dancsó J. - Ligeti S. - Szarvas F. - Vágyi F. - Varga J. (2012): *Bankismeretek*, Budapest, Tanszék Pénzügyi és Szolgáltató Kft., egyetemi tankönyv, 44-62. p.
3. Bangash, A. U. J. (2020). *Managing the agricultural sector through Muzara'ah: Implementing an Islamic economic participatory mode of financing*. *International Journal of Islamic Business & Management*, 4(1), 27-42.
4. Bellalah, M. – Masood, O. (2013): *Islamic Banking and Finance*, Cambridge Scholars Publishing, ISBN (10): 1-4438-4770-4, ISBN (13): 978-1-4438-4770-4, 295 p.
5. Boleváczi Á. - Dévényi R. - Dobák L. - Gyulainé Zs. - Jakab P. - Kiss L. - Landgráf E. - Maizl T. - Pélyi A. - Tenke G. - Török P. - Vass G. - Wieland Zs. (2018): *Banki központi tevékenységek* (in: Kovács L. – Marsi E. (szerk.): *Bankmenedzsment: Banküzemtan*), Magyar Bankszövetség, 311-312 p.
6. Caton, W. E. (1997): *FDIC - Uniform Financial Institutions Rating System*, Federal Register. Vol. 62. No. 3. 1997
7. Cihak, M. – Hesse, H. (2008): *Islamic Banks and Financial Stability: An Empirical Analysis*, IMF Working Paper WP/08/16, 29 p.
8. Gálosi M. B. (2010): *Iszlám ablak – ablak az iszlámra*, Budapesti Corvinus Egyetem, szakdolgozat
9. Gaul, L. - Jones, J. - Expert, L. M. (2021). *CAMELS ratings and their information content*. Office of the Comptroller of the Currency the US Department of the Treasury, First Version, 1(6), 37 p.
10. Ghazavi, M. - Bayraktar, S. (2018). *Performance analysis of banks in turkey using camels approach case study: Six Turkish banks during 2005 To 2016*. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 847-874.
11. Greuning, H. – Iqbal, Z. (2007): *Risk Analysis for Islamic Banks*, World Bank Publications; Illustrated edition, 334 p.

12. Hassan, M. K. – Lewis, M. K. (2007): Handbook of Islamic Banking, Edward Elgar Publishing, ISBN: 9781845420833, 446 p.
13. Hussain, M. – Shahmoradi, A. – Turk, R. (2015): An Overview of Islamic Finance, IMF Working Paper WP/15/120, 34 p.
14. Iqbal, M. – Molyneux, P. (2005): Thirty Years of Islamic Banking: History, Performance and Prospects, Palgrave Macmillan; 2005th edition, 208 p.
15. Iqbal, Z. - Shafiq, B. (2015): Islamic finance and the role of Qard-al-Hassan (Benevolent Loans) in enhancing inclusion: a case study of AKHUWAT. ACRN Oxford Journal of Finance and Risk Perspectives, 4(4), 23-40 p.
16. Keskin, E. (2022): Banks in Türkiye, The Banks Association of Türkiye, ISBN 978-605-7642-25-7, 330 p.
17. Khan, M. S. – Mirakhor, A. (1989): The Financial System and Monetary Policy in an Islamic Economy, JKAU: Islamic Econ., Vol. 1, 39-57 p.
18. Mawdudi, A. – Fodor N. (fordító) (2012): Az iszlám alapelvei, Magyarországi Muszlimok Egyháza, ISBN 978-963-87469-3-1, 137 p.
19. Pálfi G. (2010): Iszlám finanszírozás a pénzügyi piacokon, Fordulat, 11.sz. 2010 Tél, 109-132 p.
20. Rahim, A. R. A. (2007): Islamic Microfinance: A Missing Component in Islamic Banking, Kyoto Bulletin of Islamic Area Studies, 1-2, 38-53 p.
21. Sundararajan, V. –Errico, L. (2002): Islamic Financial Institutions and Products in the Global Financial System: Key Issues in Risk Management and Challenges Ahead, IMF Working Paper WP/02/092, 27 p.
22. Szemán J. (2015) – A magyar bankrendszer CAMELS típusú elemzése, Komárno, Szlovákia: International Research Institute 121-132. p.
23. Usmani, M. I. A. (2015): Islamic Finance: Revised and updated edition of Meezan Bank's, Guide to islamic banking, Maktaba Maariful Qur'an, 342 p.
24. Vahed, I., & Hoque, M. E. (2016). The perception of Islamic banking by the first national bank sales staff in the Kwazulu-Natal region of South Africa. Banks & bank systems, (11, Iss. 4), 50-60 p.
25. Varga J. (2017) - Az iszlám bankrendszer működése, Polgári Szemle, 13. évf. 1-3. szám, 2017, 295-306. p.,

Internetes források:

26. Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş. leírása
<https://www.albaraka.com.tr/en/about-us/get-to-know-albaraka/about-albaraka>
Letöltés ideje: 2023. március 15.
27. Danbatta, B. L. (2022): IFSI Stability Report, Islamic Financial Services Board
<https://islamicmarkets.com/publications/ifsib-islamic-financial-services-industry-stability-report-2022>
Letöltés ideje: 2023. február 01.
28. Rusydiana, A. S. - Ikhwan, I. (2022): The Impact of Covid-19 to the Islamic Banking Efficiency: Comparison between Full-fledged and Sharia Business Units
https://www.researchgate.net/publication/362231549_The_Impact_of_Covid-19_to_the_Islamic_Banking_Efficiency_Comparison_between_Full-fledged_and_Sharia_Business_Units
Letöltés ideje: 2023. március 22.
29. Hackett C. (2017): 5 facts about the Muslim population in Europe, Pew Research Center
<https://www.pewresearch.org/fact-tank/2017/11/29/5-facts-about-the-muslim-population-in-europe/>
Letöltés ideje: 2023. január 25.
30. ISDB (2020): The covid-19 crisis and Islamic Finance: Response of the Islamic Development Bank Group
https://www.isdb.org/sites/default/files/media/documents/2020-10/1.%20IsDB%20Group%20Report%20on%20Covid-19%20and%20Islamic%20Finance_FINAL.pdf
Letöltés ideje: 2023, március 22.
31. Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş. leírása
<https://www.kuveytturk.com.tr/en/about-us/about-kuveyt-turk/kuveyt-turk-from-past-to-present>
Letöltés ideje: 2023. március 15.

32. Mahallesi S. – Caddesi A. B.: Participation Banking: Strategy Update Report, TKBB Participation Banks Association of Turkey
https://tkbb.org.tr/Documents/Yonetmelikler/EY_TKBB_Participation_Banking_Strategy_Update_Report_2021-2025_English.pdf?v=1
Letöltés ideje: 2023. március 15.
33. Santana E. (2022): CAMELS Ratings and Financial Institutions, Regology's regulatory intelligence platform
<https://regology.com/blog/camels-ratings-and-financial-institutions/>
Letöltés ideje: 2023. április 16.
34. Törökország inflációs adatai, Macrotrends: Turkey Inflation Rate 1960 - 2023
<https://www.macrotrends.net/countries/TUR/turkey/inflation-rate-cpi>
Letöltés ideje: 2023.04.23.
35. Türkiye Emlak Katılım Bankası A.Ş. leírása
<https://aynicataltinda.com.tr/ayni-cati-altinda/hakkimizda/>
Letöltés ideje: 2023. március 15.
36. Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş. leírása
<https://www.turkiyefinans.com.tr/en-us/about-us/about-ncb/Pages/about-turkiye-finans.aspx>
Letöltés ideje: 2023. március 15.
37. Vakıf Katılım Bankası A.Ş. leírása
<https://www.vakifkatilim.com.tr/en/about-us>
Letöltés ideje: 2023. március 15.
38. World Population Review: Muslim Population by Country 2023,
<https://worldpopulationreview.com/country-rankings/muslim-population-by-country>
Letöltés ideje: 2023. január 25.
39. Ziraat Katılım Bankası A.Ş. leírása
<https://www.ziraatkatilim.com.tr/en/about-us/corporate-information/about-ziraat-katilim>
Letöltés ideje: 2023. március 15.

Éves, negyedéves jelentések:

40. Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş. éves- és negyedéves jelentései:

<https://www.albaraka.com.tr/en/investor-relations/financial-information/annual-reports>

Letöltés ideje: 2022. december 13.

<https://www.albaraka.com.tr/en/investor-relations/financial-information/independent-audit-reports>

Letöltés ideje: 2022. december 13.

<https://www.albaraka.com.tr/tr/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/faaliyet-raporlari>

Letöltés ideje: 2022. december 13.

<https://www.albaraka.com.tr/tr/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/bagimsiz-denetim-raporlari>

Letöltés ideje: 2022. december 13.

41. Török bankszektor éves adatai

<https://verisistemi.tbb.org.tr/>

Letöltés ideje: 2023.február 01.

42. Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş. éves- és negyedéves jelentései:

<https://www.kuveytturk.com.tr/en/investor-relations/financial-information/annual-reports>

Letöltés ideje: 2022. december 13.

<https://www.kuveytturk.com.tr/en/investor-relations/financial-information/annual-ve-interim-reports-brsa-bank-only>

Letöltés ideje: 2022. december 13.

<https://www.kuveytturk.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/yillik-ve-ara-donem-faaliyet-raporlari>

Letöltés ideje: 2022. december 13.

<https://www.kuveytturk.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/denetim-raporlari>

Letöltés ideje: 2022. december 13.

43. Türkiye Emlak Katılım Bankası A.Ş. éves- és negyedéves jelentései:

<https://www.emlakkatilim.com.tr/en/investor-relations/financial-information/activity-reports>

Letöltés ideje: 2022. december 13.

<https://www.emlakkatilim.com.tr/en/investor-relations/financial-information/audit-reports>

Letöltés ideje: 2022. december 13.

<https://www.emlakkatilim.com.tr/tr/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/faaliyet-raporlari>

Letöltés ideje: 2022. december 13.

<https://www.emlakkatilim.com.tr/tr/denetim-raporlari>

Letöltés ideje: 2022. december 13.

44. Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş. éves- és negyedéves jelentései:

<https://www.turkiyefinans.com.tr/en-us/investor-relations/financial-data-and-reports/pages/annual-reports.aspx>

Letöltés ideje: 2022. december 13.

<https://www.turkiyefinans.com.tr/en-us/investor-relations/financial-data-and-reports/Pages/brsa.aspx>

Letöltés ideje: 2022. december 13.

<https://www.turkiyefinans.com.tr/tr-tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar/Sayfalar/faaliyet-raporlari.aspx>

Letöltés ideje: 2022. december 13.

<https://www.turkiyefinans.com.tr/tr-tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar/Sayfalar/bagimsiz-denetim-raporlari.aspx>

Letöltés ideje: 2022. december 13.

45. Vakıf Katılım Bankası A.Ş. éves- és negyedéves jelentései:

<https://www.vakifkatilim.com.tr/en/about-us/investor-relations/reports/activity-reports>

Letöltés ideje: 2022. december 13.

<https://www.vakifkatilim.com.tr/en/about-us/investor-relations/reports/independent-audit-report>

Letöltés ideje: 2022. december 13.

<https://www.vakifkatilim.com.tr/tr/hakkimizda/yatirimci-iliskileri/raporlar/faaliyet-raporlari>

Letöltés ideje: 2022. december 13.

<https://www.vakifkatilim.com.tr/tr/hakkimizda/yatirimci-iliskileri/raporlar/bagimsiz-denetim-raporlari>

Letöltés ideje: 2022. december 13.

46. Ziraat Katılım Bankası A.Ş. éves- és negyedéves jelentései:

<https://www.ziraatkatilim.com.tr/en/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgileri>

Letöltés ideje: 2022. december 13.

<https://www.ziraatkatilim.com.tr/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgileri>

Letöltés ideje: 2022. december 13.

8. MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet: Ábrák jegyzéke

1. ÁBRA: MUSZLIMOK ARÁNYA VILÁGSZERTE.....	6
2. ÁBRA: MUSZLIMOK ARÁNYA EURÓPÁBAN	7
3. ÁBRA: A BANKI- ÉS PÉNZÜGYI TEVÉKENYSÉGEK HELYE AZ ISZLÁM VILÁGBAN	8
4. ÁBRA: ISZLÁM BANKOK ARÁNYA A TELJES BANKI ÁLLOMÁNYHOZ KÉPEST ORSZÁGONKÉNT.....	10
5. ÁBRA: BANKI SZERZŐDÉSEK ÉS ESZKÖZÖK TÍPUSAI.....	12
6. ÁBRA: A TÖRÖK RÉSZVÉTELI BANKOK PIACI RÉSZESEDÉSE (2020/Q3)	22
7. ÁBRA: TÖRÖKORSZÁG INFLÁCIÓS ADATAI 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT	32
8. ÁBRA: TŐKEMEGFELELÉSI MUTATÓK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT.....	35
9. ÁBRA: TŐKEÁTTÉTELI MUTATÓK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT	36
10. ÁBRA: HITEL TŐKEFEDEZETTSÉGI MUTATÓK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT	37
11. ÁBRA: NPL ARÁNYA AZ ÖSSZES HITELHEZ VISZONYÍTVA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT	38
12. ÁBRA: HITELÁLLOMÁNY AZ ÖSSZES ESZKÖZHÖZ VISZONYÍTVA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT.....	39
13. ÁBRA: BEVÉTELARÁNYOS KÖLTSÉG ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT	42
14. ÁBRA: BEVÉTELARÁNYOS NYERESÉG ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT	43
15. ÁBRA: ESZKÖZARÁNYOS KÖLTSÉG ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT	44
16. ÁBRA: ROE MUTATÓ ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT	45
17. ÁBRA: ROA MUTATÓ ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT.....	46
18. ÁBRA: ISZLÁM TÖRÖK BANKOK NETTÓ MŰKÖDÉSI HASZONRÉSEINEK ALAKULÁSA	48
19. ÁBRA: LIKVIDITÁSI MUTATÓK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT	51
20. ÁBRA: HITEL/BETÉT ARÁNY (LDR) ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT	52
21. ÁBRA: BANKKÖZI LIKVIDITÁSI MUTATÓK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT.....	53

2. sz. melléklet: Táblázatok jegyzéke

1. TÁBLÁZAT: AZ ISZLÁM BANKOK ÉS A HAGYOMÁNYOS BANKOK ÖSSZEHASONLÍTÁSA.....	18
2. TÁBLÁZAT: CAMEL ÉRTÉKELÉS.....	31
3. TÁBLÁZAT: SAJÁT TŐKE ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT	33
4. TÁBLÁZAT: MÉRLEGFŐÖSSZEG ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT.....	34
5. TÁBLÁZAT: HITELÁLLOMÁNY ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT.....	34
6. TÁBLÁZAT: TŐKEMEGFELELÉSI MUTATÓK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT.....	35
7. TÁBLÁZAT: TŐKEÁTTÉTELI MUTATÓK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT	36
8. TÁBLÁZAT: HITEL TŐKEFEDEZETTSÉGI MUTATÓK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT	37
9. TÁBLÁZAT: NPL ARÁNYA AZ ÖSSZES HITELHEZ VISZONYÍTVA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT	38
10. TÁBLÁZAT: HITELÁLLOMÁNY AZ ÖSSZES ESZKÖZHÖZ VISZONYÍTVA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT.....	39
11. TÁBLÁZAT: CÉLTARTALÉK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT	40
12. TÁBLÁZAT: ÖSSZES BEVÉTEL ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT.....	40
13. TÁBLÁZAT: ÖSSZES KIADÁS ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT	41
14. TÁBLÁZAT: BEVÉTELARÁNYOS KÖLTSÉG ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT	41
15. TÁBLÁZAT: ADÓZÁS ELŐTTI EREDMÉNY ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT.....	42
16. TÁBLÁZAT: BEVÉTELARÁNYOS NYERESÉG ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT	43
17. TÁBLÁZAT: ESZKÖZARÁNYOS KÖLTSÉG ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT	44
18. TÁBLÁZAT: ADÓZÁS UTÁNI EREDMÉNY ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT	45
19. TÁBLÁZAT: ROE MUTATÓ ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT	45
20. TÁBLÁZAT: ROA MUTATÓ ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT	46
21. TÁBLÁZAT: TELJES MŰKÖDÉSBŐL SZÁRMAZÓ BEVÉTEL ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT	47
22. TÁBLÁZAT: TELJES MŰKÖDÉSBŐL SZÁRMAZÓ KIADÁS ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT.....	47
23. TÁBLÁZAT: NETTÓ MŰKÖDÉSI HASZONRÉS ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT.....	48
24. TÁBLÁZAT: KÉSZPÉNZ ÉS KÖZPONTI BANKNÁL LÉVŐ BETÉTSZÁMLÁK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT.....	49
25. TÁBLÁZAT: ÉRTÉKESÍTHETŐ PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT.....	49
26. TÁBLÁZAT: BANKKÖZI BETÉTEK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT.....	50
27. TÁBLÁZAT: LIKVIDITÁSI MUTATÓK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT	50

28. TÁBLÁZAT: BETÉTEK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT	51
29. TÁBLÁZAT: HITEL/BETÉT ARÁNY (LDR) ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT.....	52
30. TÁBLÁZAT: BANKKÖZI LIKVIDITÁSI MUTATÓK ALAKULÁSA 2014 ÉS 2021 KÖZÖTT	53
31. TÁBLÁZAT: ÖSSZESÍTETT CAMEL MINŐSÍTÉS	54
32. TÁBLÁZAT: CAMEL EREDMÉNY	55

9. FÜGGELÉKEK

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Nagy Tímea Gyöngyi
A Hallgató Neptun kódja: M6GAOE
A dolgozat címe: Török iszlám bankok CAMEL alapú rangsorolása
A megjelenés éve: 2023
A konzulens tanszék neve: Befektetési, Pénzügyi és Számviteli Tanszék, Matematika és Modellezés Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlant állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: 2023. április 27.

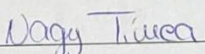
Nagy Tímea
Hallgató aláírása

NYILATKOZAT

Alulírott **Nagy Tímea Gyöngyi**, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, **Budai Campus, Pénzügy és számvitel szak** nappali/levelező* tagozat végzős hallgatója nyilatkozom, hogy a dolgozat saját munkám, melynek elkészítése során a felhasznált irodalmat korrekt módon, a jogi és etikai szabályok betartásával kezeltem. Hozzájárulok ahhoz, hogy Záródolgozatom/Szakdolgozatom/Diplomadolgozatom egyoldalas összefoglalója felkerüljön az Egyetem honlapjára és hogy a digitális verzióban (pdf formátumban) leadott dolgozatom elérhető legyen a témát vezető Tanszéken/Intézetben, illetve az Egyetem központi nyilvántartásában, a jogi és etikai szabályok teljes körű betartása mellett.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: 2023. április 27.

Hallgató

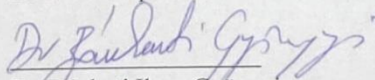
NYILATKOZAT

A dolgozat készítőjének konzulense nyilatkozom arról, hogy a Záródolgozatom/Szakdolgozatom/Diplomadolgozatom áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A Záródolgozatom/Szakdolgozatom/Diplomadolgozatom záróvizsgán történő védelemre javaslom / nem javaslom*.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: 2023. április 27.

Dr. Bánkúti Ilona Gyöngyi

Belső konzulens

*Kérjük a megfelelőt aláhúzni!

NYILATKOZAT

Alulírott **Nagy Tímea Gyöngyi**, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, **Budai Campus, Pénzügy és számvitel szak** nappali/**levelező*** tagozat végzős hallgatója nyilatkozom, hogy a dolgozat saját munkám, melynek elkészítése során a felhasznált irodalmat korrekt módon, a jogi és etikai szabályok betartásával kezeltem. Hozzájárulok ahhoz, hogy Záródolgozatom/**Szakedolgozatom**/Diplomadolgozatom egyoldalas összefoglalója felkerüljön az Egyetem honlapjára és hogy a digitális verzióban (pdf formátumban) leadott dolgozatom elérhető legyen a témát vezető Tanszéken/Intézetben, illetve az Egyetem központi nyilvántartásában, a jogi és etikai szabályok teljes körű betartása mellett.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen **nem***

Kelt: 2023. április 27.

Nagy Tímea
Hallgató

NYILATKOZAT

A dolgozat készítőjének konzulense nyilatkozom arról, hogy a Záródolgozatom/**Szakedolgozatom**/Diplomadolgozatomot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A Záródolgozatom/**Szakedolgozatom**/Diplomadolgozatomot záróvizsgán történő védeésre **javaslom** / nem javaslom*.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen **nem***

Kelt: 2023. április 27.

Varga József
Dr. Varga József
Belső konzulens

*Kérjük a megfelelőt aláhúzni!

A SZAKDOLGOZAT TARTALMI KIVONATA

Dolgozat címe: Török iszlám bankok CAMEL alapú rangsorolása

A dolgozatot készítő hallgató neve: Nagy Tímea Gyöngyi

Pénzügy és számvitel szak, alapképzés, levelező tagozat

Befektetési, Pénzügyi és Számviteli Tanszék

Belső témavezető: Dr. Bánkuti Ilona Gyöngyi, egyetemi docens

Dr. Varga József, egyetemi tanár

A bankok rendszeres vizsgálata és értékelése alapvető fontosságú a pénzügyi rendszer stabilitásának fenntartása érdekében. A szakdolgozat célja Törökország pénzügyi szektorának vizsgálata, mivel az ország gazdasága a térség egyik vezető gazdasága, és a török pénzügyi szervezetek jelentős szerepet játszanak a régió pénzügyi stabilitásának fenntartásában.

A szakdolgozati értékelés, mely CAMEL alapú rangsorolás, módszereivel lehetővé teszi a török iszlám bankok komplex értékelését, ami figyelembe veszi az összes szempontot, beleértve a pénzügyi stabilitást, a működési hatékonyságot, a hitelminőséget és a befektetési lehetőségeket.

A szakdolgozat CAMEL elemzése alapján az iszlám török bankok 2,49 pontos értékelést kaptak, vagyis működésük elégséges.

A kapott részeredmények alapján azonban javasolt, hogy a török bankok vizsgálják felül költségeiket és hatékonyabb működési stratégiákat dolgozzanak ki, tanulmányozzanak sikeres bankokat a hatékonyság növelése érdekében, valamint, hogy csökkentsék hitel/betét arányukat és növeljék likvid eszközeik arányát.

A török iszlám bankok értékelése eddig nem volt alaposan elemzett téma, ezért jelen kutatás eredményei hozzájárulnak, hogy feltárára kerüljenek a török iszlám bankok működésének erősségei és gyengeségei, és ezen alapulóan segítséget kapjanak a fejlesztéseik tervezésében.